

**T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**ROMANTİK İLİŞKİLERDEKİ YAŞANTILAR VE ALGILANAN EBEVEYN
TUTUMU ARASINDAKİ İLİŞKİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zişan ÜLKER

Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı

TEMMUZ 2021

**T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**ROMANTİK İLİŞKİLERDEKİ YAŞANTILAR VE ALGILANAN EBEVEYN
TUTUMU ARASINDAKİ İLİŞKİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Zişan ÜLKER
(191287008)**

Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Havva Nüket İŞİTEN

TEMMUZ 2021

T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz, Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı (191287008) numaralı öğrencisi Zişan Ülker'in "Romantik İlişkilerdeki Yaşantılar ve Algılanan Ebeveyn Tutumu Arasındaki İlişki" adlı tez çalışması enstitümüzün 07/07/2021 tarihinde yapılan tez savunma sınavında aşağıdaki jüri tarafından *Oy Birliği* ile Yüksek Lisans tezi olarak *Kabul* edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

Tez Savunma Tarihi: 07/07/2021

- 1) Tez Danışmanı:** Dr. Öğr. Üyesi Havva Nüket İŞİTEN
- 2) Jüri Üyesi:** Dr. Öğr. Üyesi Nurgül YAVUZER
- 3) Jüri Üyesi:** Dr. Öğr. Üyesi Erol YILDIRIM

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Romantik İlişkilerdeki Yaşantılar Ve Algılanan Ebeveyn Tutumu Arasındaki İlişki” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (07/07/2021)

Zişan ÜLKER

ÖNSÖZ

Yüksek lisans sürecimde gerek ders gerek tez dönemimde bilgi birikimini ve kıymetli fikirlerini benden esirgemeyen değerli hocam Dr. Havva Nüket İşiten'e, lisans sürecimin ilk gününden itibaren her koşulda desteğini hissettiren, kapısını her çaldığımda sorularımın yanıtlanacağından emin olduğum hem şefkatli tavırları hem de yol gösterici fikirleriyle hayatımın şekillenmesinde büyük katkıları bulunan, resmi olarak öğrencisi olmasam da daima hocalığıma ihtiyaç duyduğum ve hayran olduğum değerli hocam Dr. Erol Yıldırım'a, bugünlere gelmem de büyük emekleri bulunan canım aileme, lisans sürecimden beri hayatımızı şekillendirdiğimiz bu sürecin her koşulunda yanımda olup desteğini esirgemeyen biricik dostum Özge Vural'a teşekkürü bir borç bilirim.

Temmuz 2021

Zişan ÜLKER

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖNSÖZ	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	vii
ÇİZELGE LİSTESİ	viii
ÖZET	ix
ABSTRACT	x
1. GİRİŞ	1
1.1 Araştırmanın Konusu ve Amacı.....	2
1.2 Araştırmanın Hipotezleri.....	3
1.2.1 Romantik ilişkilerdeki yaşantılar algısına yönelik hipotezler.....	3
1.2.2 Algılanan ebeveyn tutumuna yönelik hipotezler	3
1.2.3 Romantik ilişkilerdeki yaşantılar ve algılanan ebeveyn tutumuna yönelik hipotezler.....	3
2. GENEL BİLGİLER	4
2.1 Bağlanma ve Romantik İlişki.....	4
2.1.1 Bağlanma kavramı	4
2.1.2 Bağlanma stilleri	8
2.1.2.1 Bebeklikte ve çocuklukta bağlanma stilleri	8
2.1.2.2 Yetişkin bağlanma stilleri	10
2.1.3 Romantik ilişkiye başlama aşamaları ve kuramlar	11
2.1.4 Romantik ilişkilerde eş seçimi	13
2.1.5 Romantik ilişkiler ile ilgili düşünceler.....	14
2.1.5.1 Charles Darwin'in düşünceleri.....	14
2.1.5.2 Carl Yung'un düşünceleri	14
2.1.5.3 Sigmund Freud'un düşünceleri	15
2.1.5.4 Jeffery Young'un düşünceleri	15
2.1.6 Romantik ilişkilerde bağlanma	15
2.2 Ebeveyn Tutumu	16
2.2.1 Temel ebeveyn tutumları	16
2.2.1.1 Otoriter anne baba tutumu.....	16
2.2.1.2 İlgisiz ve kayıtsız anne baba tutumu	17
2.2.1.3 Demokratik anne baba tutumu	17
2.2.1.4 Aşırı koruyucu anne baba tutumu	18
2.2.1.5 İzin verici anne baba tutumu	18
2.2.2 Anne-baba tutumlarına ilişkin öne sürülen modeller	18
2.2.2.1 Psikodinamik model.....	18
2.2.2.2 Davranışçı model	19
2.2.2.3 Baumrind'in sınıflaması.....	20
2.2.2.4 Maccoby ve Martin'in iki boyutlu bakış açısı modeli	21
3. YÖNTEM	22
3.1 Araştırmanın Tipi	22
3.2 Evren Ve Örneklem.....	22

3.3 Veri Toplama Aracı.....	22
3.4 Verilerin Toplanması	23
3.5 Veri Analizi	24
4. BULGULAR.....	25
4.1 Kişisel Bilgilere Yönelik Bulgular.....	25
4.2 Romantik İlişkilerdeki Yaşantılar Algısına Yönelik Bulgular.....	27
4.3 Algılanan Ebeveyn Tutumuna Yönelik Bulgular.....	30
4.4 Romantik İlişkilerdeki Yaşantılar ve Algılanan Ebeveyn Tutumu İlişkisi	39
5. TARTIŞMA.....	41
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	45
6.1 Kısıtlılıklar ve Öneriler	46
KAYNAKLAR	47
EKLER.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
ÖZGEÇMİŞ.....	58

KISALTMALAR

CRPBI : Çocuğun Ana Babanın Davranışlarına İlişkin Raporu
SPSS : Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı

ÇİZELGE LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Çizelge 4.1: Cinsiyete Yönelik Bulgular	25
Çizelge 4.2: Yaşa Yönelik Bulgular	25
Çizelge 4.3: Medeni Duruma Yönelik Bulgular	25
Çizelge 4.4: Eğitim Durumuna Yönelik Bulgular	26
Çizelge 4.5: İlişki Süresine Yönelik Bulgular	26
Çizelge 4.6: Ruh Sağlığı Alanında Profesyonel Bir Yardım Alma Durumuna Yönelik Bulgular	26
Çizelge 4.7: Romantik İlişkilerdeki Yaşantılar Algısına Yönelik Tanımlayıcı İstatistikler	27
Çizelge 4.8: Cinsiyete Göre Romantik İlişkilerdeki Yaşantılar Algısı.....	27
Çizelge 4.9: Yaşa Göre Romantik İlişkilerdeki Yaşantılar Algısı.....	27
Çizelge 4.10: Medeni Duruma Göre Romantik İlişkilerdeki Yaşantılar Algısı	28
Çizelge 4.11: Eğitim Durumuna Göre Romantik İlişkilerdeki Yaşantılar Algısı.....	28
Çizelge 4.12: İlişki Süresine Göre Romantik İlişkilerdeki Yaşantılar Algısı.....	29
Çizelge 4.13: Ruh Sağlığı Alanında Profesyonel Bir Yardım Alma Durumuna Göre Romantik İlişkilerdeki Yaşantılar Algısı.....	29
Çizelge 4.14: Algılanan ebeveyn tutumuna Yönelik Tanımlayıcı İstatistikler.....	30
Çizelge 4.15: Cinsiyete Göre Algılanan Ebeveyn Tutumu	31
Çizelge 4.16: Yaşa Göre Algılanan Ebeveyn Tutumu.....	31
Çizelge 4.17: Medeni Duruma Göre Algılanan Ebeveyn Tutumu	33
Çizelge 4.18: Eğitim Durumuna Göre Algılanan Ebeveyn Tutumu.....	34
Çizelge 4.19: İlişki Süresine Göre Algılanan Ebeveyn Tutumu.....	36
Çizelge 4.20: Ruh Sağlığı Alanında Profesyonel Bir Yardım Alma Durumuna Göre Algılanan Ebeveyn Tutumu	38
Çizelge 4.21: Romantik İlişkilerdeki Yaşantılar ve Algılanan Ebeveyn Tutumu İlişkisi Pearson Korelasyon Testi	39

ROMANTİK İLİŞKİLERDEKİ YAŞANTILAR VE ALGILANAN EBEVEYN TUTUMU ARASINDAKİ İLİŞKİ

ÖZET

Bu çalışmanın amacı; bireyin maruz kaldığı anne-baba tutumuna göre annesine ya da bakım verenine karşı geliştirmiş olduğu bağlanma örüntüsünün, ileriki dönemde romantik ilişkisinde sergileyeceği bağlanma davranışı üzerinde etkisi olup olmadığını saptamaktır. Araştırmada yöntem olarak betimsel tarama modeli kullanılmıştır. İstanbul'da ikamet eden, 25-45 yaş aralığındaki evli/nişanlı ya da en az 6 aydır romantik bir ilişki yaşamakta olan kişiler evreni oluşturmaktadır. Araştırmada çevrimiçi ortamda kolayda örneklem yöntemi ile 248 kişiye ulaşılmıştır. Ölçekler kişilere online platformda sunulmuştur. Katılımcılara “Annem/Babam ve Ben Ölçeği” uygulanarak hem anne hem de babaları tarafından algılanmış oldukları anne-baba tutumu irdelenmiştir. Daha sonrasında ise kişilere “Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II” uygulanarak, kişinin romantik ilişkisindeki bağlanma çeşidi, kaçınmacı ya da kaygılı bağlanma boyutu olarak incelenmiştir. Elde edilen veriler SPSS uygulamasına girilerek analiz edilmiştir. Romantik ilişkilerdeki yaşantılar ve algılanan ebeveyn tutumu arasında ilişki tespit edilmiştir. Kaçınmacı bağlanma algısı ile Anne Davranışı Yönlendirme, Anne Psikolojik Kontrol, Baba Psikolojik Kontrol algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde ilişki mevcutken; Anne Özerkliği Destek algısı arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönde ilişki mevcuttur. Kaygılı bağlanma ile Anne Davranış Beklentisi, Anne Davranışı Yönlendirme, Anne Psikolojik Kontrol, Baba Davranışı Yönlendirme, Baba Psikolojik Kontrol algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde ilişki mevcutken; Anne Tepkisellik ve Baba Tepkisellik algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönde ilişki mevcuttur.

Anahtar Kelimeler: *Romantik İlişkilerdeki Yaşantılar, Ebeveyn Tutumu*

THE RELATIONSHIP BETWEEN EXPERIENCES IN ROMANTIC RELATIONSHIPS AND PERCEIVED PARENTAL ATTITUDE

ABSTRACT

The aim of this study; The aim of this study is to determine whether the attachment pattern developed by the individual towards his mother or caregiver according to the parental attitude to which he or she is exposed has an effect on the attachment behavior that he will display in his romantic relationship in the future. The descriptive survey model was used as a method in the research. People residing in Istanbul, between the ages of 25-45, married/engaged or having a romantic relationship for at least 6 months constitute the universe. In the research, 248 people were reached with the convenience sampling method in the online environment. The scales were presented to individuals on the online platform. Parental attitudes perceived by both their mothers and fathers were examined by applying the "My Mother/Father and Me Scale" to the participants. Afterwards, the "Experiences in Close Relationships Inventory-II" was applied to the individuals and the type of attachment in the person's romantic relationship was examined as the avoidant or anxious attachment dimension. The obtained data were analyzed by entering the SPSS application. A relationship was found between experiences in romantic relationships and perceived parental attitudes. While there is a statistically significant and positive relationship between the perception of avoidant attachment and the perceptions of Mother Behavior Guidance, Mother Psychological Control, and Father Psychological Control; There is a statistically significant and negative relationship between the perception of maternal autonomy and support. While there is a statistically significant and positive relationship between the perceptions of anxious attachment and Maternal Behavior Guidance, Maternal Behavior Guidance, Mother Psychological Control, Father Behavior Guidance, and Father Psychological Control; There is a statistically significant and negative correlation between the perceptions of maternal reactivity and paternal reactivity.

Keywords: *Experiences in Romantic Relationships, Parental Attitude*

1. GİRİŞ

Yeni doğanın karşılandığı ve yaşamı boyunca maruz kaldığı davranışlar, ebeveyn davranışları olarak ifade edilmektedir. Bu davranış bütünleri her anne ve babaya özgü olmasına rağmen araştırmacılar bu tutumları belirli başlıklar altında toplayarak bir sınırlama getirmişlerdir. Diana Baumrind'e göre; otoriter, demokratik, ihmalkar ve hoşgörülü ana baba tutumu var iken; Maccoby ve Martin anne baba tutumlarını "tutarsız", "ilgisiz", "etnik azınlık", "izin verici", "otoriter" ve "demokratik" şeklinde sınıflandırmıştır (Şanlı ve Öztürk, 2015). Algılanan bu tutumlar sayesinde ise birey, ilk doğduğu süreçten itibaren bir kişilik yapılanması oluşturmaya başlar. Kişilik ise en saf tabiriyle bir kişiyi diğer bir kişiden ayırmaya sağlayan farklılar örüntüsü olarak tanımlanmaktadır. Kişiliğin sabit olmasının yanında, süreç içinde değişebilen bir tarafı da bulunmaktadır. Bu sebeple uzun yıllardır kişilik üzerindeki genetik ve çevresel faktörlerin etkisi incelenmektedir (İnanç ve Yerlikaya, 2017). Bunun yanında kişinin algılamış olduğu herhangi bir ebeveyn tutumunun romantik ilişkisi üzerinde etkili olduğu gözlenmiştir. John Bowlby'nin Bağlanma Kuramına göre; birey, ilk ilişkisini anne ya da annenin yerini alabilecek olan bir bakım veren ile kurmaktadır. Bu ilişkide bebeğin ihtiyaçlarının giderilmesi bu sayede kendini güvende hissetmesi aynı zamanda gerekli şefkat ve sevgiyi görmesi sonucunda kendini sevmeye layık görerek, dış dünyayı da aynı şekilde algılamasına zemin oluşturmaktadır (Bowlby, 2010). Bu bağlamda da sağlıklı bir bağlanma gerçekleştiren kişinin, sağlıklı bir ilişki yaşayacağı düşünülmüştür çünkü Bowlby'e göre bağlanma sadece çocukluk dönemi ile sınırlı olmayıp yaşam boyu sürmektedir. Bu süreçte bağlanmanın temel gereksinimi ve ifade ediliş biçimi değişiklik gösterebilmektedir. Temelde anne ya da bakım veren kişiyle oluşturulan ilişki sonraki dönemlerde oluşturulan bağlanma için de örnek teşkil etmektedir (Burger, 2006). Tüm bu bilgiler baz alınarak bu çalışmada ise bireyin algılamış olduğu anne baba tutumunun, romantik ilişkisinde oluşturmuş olduğu bağlanmaya olan etkisi incelenecektir.

2016 yılında yapılan bir araştırmada; Hatırlanan ebeveyn ilgisinin yetişkin bağlanma biçimleri ve partnere bağlı benlik değerinin romantik ilişki üzerindeki etkisi incelenmiş olup araştırma sonucunda kaygılı bağlanma gerçekleştirmiş olan kişinin, yetersiz ebeveyn ilgisi görmüş olduğu ayrıca kişide partner kaynaklı OKB belirtilerin de aynı neden sebebiyle görüldüğü bulunmuştur (Trak, 2016).

2010 yılında yapılan başka bir araştırmada ise; genç yetişkinlerin romantik ilişkideki partnerine olan bağlanma düzeyi ile ebeveyn bağlılığı arasındaki ilişki düzeyi incelenmiş olup, ebeveyn bağlılık oranı az olan kişilerin partnerlerine daha kaygılı ya da güvensiz bağlandığı bulunmuştur (ifti, 2010).

1.1 Araştırmanın Konusu ve Amacı

Bu alışma bireyin maruz kaldığı anne-baba tutumuna göre annesine ya da bakım verenine aynı zamanda da babasına karşı geliştirmiş olduğu bağlanma örüntüsünün, ileriki dönemde romantik ilişkisinde sergileyeceği bağlanma davranışı üzerinde etkisi olup olmadığını saptamak amacıyla yürütülmüştür. Gelişim psikolojisinin temelini oluşturan bağlanma kuramı sadece bebeklik ve çocukluk dönemiyle sınırlı kalmayan, yaşam boyu devam eden bir süreçtir. Bu sürecin devamında bireyin maruz kaldığı davranış örüntülerinin temelini oluşturan anne-baba tutumlarının, kişinin partner seçiminde ve bu ilişkiye atfettiği bağlanma çeşidinde etkili olduğu düşünölmüştür. Otoriter, ilgisiz/kayıtsız, demokratik, aşırı koruyucu ve izin verici anne baba tutumu olarak sınıflandırılan bu tutumlar, mevcut araştırmada kullanılan Annem/Babam ve Ben Ölçeği sayesinde tepkisellik, davranış beklentisi, davranışı yönlendirme, psikolojik kontrol, özerkliğe destek gibi alt alanlarla irdelenmiştir. Anne-baba tutumlarının içerisinde yer alan olumsuz alt alanların dışında olumlu alt alanlara da yer verilerek kapsamlı bir araştırma yapılması hedeflenmiştir. Bireyin anne rahmine düşmesiyle birlikte başlayan bağlanma süreci ise güvenli, kaygılı, kaçıngan deorganize(karışık) bağlanma olarak sınıflandırılmış olup mevcut çalışmada kullanılan Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II ölçeği sayesinde bireyin kaygılı ya da kaçıngan bağlanma stilinden hangisini edindiği irdelenmiştir. Sözü konusu konu başlıklarının birbirleri ile ilişkisinin incelenmesinin yanı sıra hazırlanmış olan demografik bilgi formu ile de bireyin; cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, ilişki süresi ve profesyonel bir destek alıp almama durumları arasındaki ilişkiler de ayrıca incelenmiştir.

1.2 Araştırmanın Hipotezleri

1.2.1 Romantik ilişkilerdeki yaşantılar algısına yönelik hipotezler

H₁: Cinsiyet ve romantik ilişkilerdeki yaşantılar algısı arasında anlamlı ilişki vardır.

H₂: Yaş ve romantik ilişkilerdeki yaşantılar algısı arasında anlamlı ilişki vardır.

H₃: Medeni durum ve romantik ilişkilerdeki yaşantılar algısı arasında anlamlı ilişki vardır.

H₄: Eğitim durumu ve romantik ilişkilerdeki yaşantılar algısı arasında anlamlı ilişki vardır.

H₅: Bireyin ilişki süresi ve romantik ilişkilerdeki yaşantılar algısı arasında anlamlı ilişki vardır.

H₆: Ruh sağlığı alanında profesyonel bir yardım alma durumu ve romantik ilişkilerdeki yaşantılar algısı arasında anlamlı ilişki vardır.

1.2.2 Algılanan ebeveyn tutumuna yönelik hipotezler

H₁: Cinsiyet ve algılanan ebeveyn tutumu arasında anlamlı ilişki vardır.

H₂: Yaş ve algılanan ebeveyn tutumu arasında anlamlı ilişki vardır.

H₃: Medeni durum ve algılanan ebeveyn tutumu arasında anlamlı ilişki vardır.

H₄: Eğitim durumu algılanan ebeveyn tutumu arasında anlamlı ilişki vardır.

H₅: Bireyin ilişki süresi ve algılanan ebeveyn tutumu arasında anlamlı ilişki vardır.

H₆: Ruh sağlığı alanında profesyonel bir yardım alma durumu ve algılanan ebeveyn tutumu arasında anlamlı ilişki vardır.

1.2.3 Romantik ilişkilerdeki yaşantılar ve algılanan ebeveyn tutumuna yönelik hipotezler

H₁: Romantik ilişkilerdeki yaşantılar ve algılanan ebeveyn tutumu arasında anlamlı bir ilişki vardır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1 Bağlanma ve Romantik İlişki

2.1.1 Bağlanma kavramı

İlk yayımlandığı zamandan bu yana Bowlby'nin bağlanma kuramı, gelişim psikolojisi alanında merkezi bir görevde yer almaktadır. Bağlanma kuramı, psikanalitik, etoloji ve bilişsel psikoloji yaklaşımları benzeri başka alanlardan ödün alınan olgular ile davranışsal ya da biyolojik bileşen, sistematik ya da sosyal bileşen ve psikodinamik ya da duygusal bileşenleri barındırmaktadır. Aynı zamanda insanlar arası iletişimi ve etkileşimini de belirten pek çok hususu da barındırması söz konusudur (Pickover, 2002). Bebek, biyolojik perspektiften yaşamda kalma olasılığını yakınlık arama davranışları ile arttırmaktadır. Hayatını sürdürdüğü çevreyi öğrenen bebek, yaşamını devam ettirmek amacı ile çevreye tepki vermekte ayrıca ona bağlanmaktadır (Kesebir vd., 2011). Bağlanma sistemi açlık, sıkıntı, tehlike, korku, hastalık ve yabancılık benzeri durumlarda harekete geçmektedir. Bu durum kişiler tarafından bağlanma davranışının gösterilmesi ile birlikte sonuçlanmaktadır. Çocuk tarafından olgun hale gelindikçe zihinsel ve davranışsal koruma stratejileri geliştirilmektedir. Buradaki amaç ise anneye olan psikolojik ve fiziksel yakınlığı korumak ve en iyi seviyede güvenliği devam ettirmektir (Kozłowska ve Hanney, 2002).

Çocuğun arzu ettiği uygunlukla o an bulunan durumlar arasında olan farklılığın anlaşılması ile psikodinamik bileşenin devreye girmesi söz konusudur. Bunun yanı sıra bebeklerin nesne sürekliliği olgusunu kazanması gerekmektedir. Çünkü çevrelerinde onlar ile iletişim içerisinde olan kişiler ve nesnelere alakalı şemalar meydana getirebilmesinde bu durum önemlidir. Ayrıca yabancı ve tanıdık yüzleri birbirlerinden ayırabilmesi de gerekmektedir. Temel bakıcının imgesini içselleştiren çocuk tarafından bakıcısı ile kendi arasında var olan mesafenin düşürülmeye uğraşıldığı görülmektedir. Ardından bağlanma, bir çocuğun çevreyi ve aileyi ne şekilde algıladığı üzerinde etki yaratmaktadır. Bu şekilde çocuğun çevrenin farklı

görünürlere adapte olması içsel bağlanma modeli ile sağlanmaktadır. Bireyin ayırt edici bağ ve duyguları üzerinde bağlanmanın duygusal temelini kurduğu ifade edilmektedir (Pickover, 2002). Çocuğun yaşamını sürdürebilmek amacı ile erişebildiği bir yetişkine bağlanması söz konusudur. Temel bakıcı ile çocuğun ilişki kurmaya başlamasıyla beraber onun biyolojik bağlanma gereksinimi giderilmektedir. Böylece bağlanma figürü olarak yabancı birini seçmesine imkân tanınmaktadır (Soysal vd., 2005).

Bağlanmanın sosyal içeriği ya da doğal sistematığının kişiler arası ilişkiler neticesinde, çocuğun geliştirmiş olduğu iletişim örüntülerini barındırmaktadır. Bakıcıları ile çocukların erken dönemde ve süren etkileşimleri temelinde Bowlby (1973) tarafından kendilerinin ve bağlanma modelinin zihinsel temsillerini meydana getirdikleri ifade edilmektedir. Çocuğun bağlanma duygularını ve düşüncelerini ne şekilde işlemlendiğinin yanı sıra bu içsel çalışma modelleri, temel bakıcının kim olduğunu ve gereksinimi bulunmasında nerede bulunduğu ile alakalı bilgi vermektedir. Aynı zamanda bakıcı tarafından çeşitli hallerde ne şekilde tepkiler vereceği ile alakalı beklentileri de kapsamaktadır (Zigenhain ve Jacobsen, 1999). Erken çocukluk döneminde içsel çalışma modellerinin bir defa biçimlenmesi durumunda çocuğun bağlanma davranışı için benzer ve yeni bağlamlarda rehberlik yapmaktadır. Ayrıca bağlanma figürünün davranışının ön görülmesinde de temeli meydana getirmektedir (Soysal vd., 2005). Öncelikle yakın ilişkiler üzerine olan çalışma modelleri, kişiler tarafından erken çocukluk döneminde bir ya da birkaç bakıcı ile denenmiştir. Ardından geniş bir aile içerisinde denenilen bu modellerin daha sonra öteki bağlantılar ile yapılandırılması söz konusudur. Çocuğun diğerleri ve kendi ile alakalı olan bireysel dünya fikrini ise bu yapılanan içsel çalışma modelleri ifade etmektedir. Belli yakın ilişkiler ile sahip olunan tecrübe, bahsi geçen ilişkilere bağlı duygular ve bu etkileşim örüntüleriyle gelişimin yapılandığı söylenebilmektedir (Ayoub, Fischer, ve O'Conner, 2003). Çocuğun gelişiminin doğru şekilde olması ve yetişkinliğe adapte olabilmesi noktasında bu modellerin örgütlenmesinde bireysel farklılıkların önem arz ettiği varsayılmaktadır (Soysal vd., 2005).

Bağlanma olabilmesi için Ainsworth (1989) tarafından bazı gereklilikler belirlenmiştir. Bunlar; kurulan ilişkide bağın duygusal olması, ayrılmanın ardından stresin ortaya çıkması, devamlı olması, kayıp halinde yas yaşanması ve yeniden bir araya gelmesi durumunda memnun olunması olarak sıralanabilmektedir. Bunun

yanı sıra bebek ve anne arasında gelişmiş olan bağlanma ilişkilerinde karışıklıkların bulunduğu görülmektedir (Morsünbül ve Çok, 2011). Bebeğin göndermiş olduğu mesajlar üzerine kurulmuş olan bu davranışsal süreçte iki tarafın da birbirine uyumlu davranması ile birlikte, karşılıklı şekilde doyuma ulaşmaları söz konusudur. Aileler tarafından bebeğin verdiği ipuçlarına duyarlı ve tepkili olunmaktadır. Bu durumda da bebeklerin gelişimsel olarak ilerleme göstermelerinin daha hızlı olduğu söylenebilmektedir. Bu süreç içerisinde bebekler aktif üyeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı zamanda ailelerinin bakım çabalarını da güçleştirdikleri görülmektedir. Dokunma ve görsel temas ile beraber aileler bebekleriyle iletişim kurarak, aralarında var olan duygusal bağın gelişmesini özendirilmektedir. Anneler bebeğin hayata gelmesi ile birlikte, sallanması ve beslenmesi gibi benzeri farklı gereksinimlerini gidererek yoğun bir temas halinde olmaktadır. Bunun yanı sıra tepki verebilmek ve uygun biçimde tanıyabilmek amacı ile anneler tarafından kendi ihtiyaçlarının bebeklerin ihtiyaçlarından farklı olduğunun farkına varılmaktadır. Annelerin, bebeklerinin hem büyümesini, güvenliğini ve gelişimini arttırma hem de onları koruma sorumlulukları bulunmaktadır. Dolayısıyla bebekler ailelerin hayatlarının merkezinde yer almaktadır (Goulet, Bell, St-Cyr Tribble, Paul, ve Lang, 1998).

Hayata gelmelerinden itibaren bebeklerin kişilere farklı tepkiler vermesi söz konusudur. Ancak 6 aydan sonra bağlanma duyguları meydana gelmektedir. Bebeklerin 7 aylık olasıya dek bağlanma davranışı göstermedikleri Kagan ve meslektaşları tarafından gerçekleştirilen bir değerlendirmede belirlenmiştir. Genellikle bebeklerdeki bağlanma hedefi anne veya erişilmesi mümkün olan öteki kişiler olmaktadır (Gardiner, Mutter, ve Kosmitzki, 1997, ss.164). Çocuğun rahatlık ve güvenlik gereksinimini gidermek amacı ile psikolojik şekilde bağlanma figürünün çocuk ile uyumlu olması gerekmektedir. Aynı zamanda bu bağlanma figürünün çocuğun temas ve yakınlık gereksinimini de gidermesi gerekli olmaktadır. Üç tür uyarıcı tehlike olarak değerlendiren Bowlby (1969, 1973, 1980) bağlanma davranışlarında bunların tetikleyici özelliğe sahip olduğunu ileri sürmektedir. Söz konusu bu uyarıcılar ise; reddedilme algılanması benzeri bakıcı davranışı, korkutucu olaylar benzeri çevresel durumlar ve acı benzeri bebeğin içsel durumları olarak sıralanabilmektedir (Alexandler, Fee, Hohaus, ve Noller, 2001).

Bağlanma davranışının ortaya çıkmasında doğal seçimlerin etkili olduğu pek çok düşünür tarafından ileri sürülmektedir. Bu duruma gerekçe olarak ise yakınlık arama davranışları ile birlikte bebeğin yaşamda kalma olasılığını arttırdığı gösterilmektedir. Çeşitli şekillerde bağlanmanın oluşmasına karşın öteki çeşitlerin yavrularında da görülmesi söz konusudur. Yavru köpeklerin birbirlerinin üzerine tırmanması ile annelerinin sıcak karnına tırmanması ve yavru maymunların annelerin hareket etmesi esnasında onların göğsüne sarılmaları bu duruma örnek olarak gösterilebilmektedir (Atkinson, Atkinson, ve Hilgard 1995). Yumurtadan yeni çıkmış olan civcivlerin ilk hareket eden nesneyi içgüdüsel olarak gözlemlemesinin ardından yürüyebildiği Lorenz tarafından belirlenmiştir. Bu nesneyi ortalama olarak on dakika izlemesinin ardından ona karşı bağlandıklarının görülmesinin yanı sıra ayrılmaları halinde de sıkıntıyla karşılaştıkları saptanmıştır (Benes, 2004). Bunun yanı sıra civcivlerin bağlanmalarından hareketle Lorenz tarafından kritik dönem görüşü ileri sürülmüştür. Ardından insan bebeklerine kritik dönem görüşü uyarlanmıştır. Burada bebeklerin ilk birkaç ay içerisinde annesi ile etkileşiminin; ayrıca bebekle annenin birbirlerine vermiş oldukları tepkilerin arasında var olan bağın kalitesini meydana getirdiği ileri sürülmüştür. Rhesus maymunları ile Harlow tarafından bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmada maymunların belli dönemlerinde yalnız yetiştirilmeleri söz konusudur. Maymunlar akranları veya anneleri ile hayatlarının ilk senesinde bir etkileşim içerisinde bulunmamalarından dolayı akrabaları ve aileleri ile birlikte hayatlarını süren maymunların arasında girmeleri halinde bu durumdan rahatsız oldukları saptanmıştır. Ayrıca yalnız olarak yetişmiş olan maymunların normal maymunların dahil olduğu aktif oyuna katılmadıkları görülmüştür. Bu maymunların sürü halinde bir araya gelerek geri çekildikleri gözlemlenmiştir. Bahsi geçen bu maymunların olgun hale geldikleri zamanda ise Harlow (1962) tarafından, eşleşmede yetersiz davrandıkları belirlenmiştir. Aynı zamanda yapay olarak döllemeleri durumunda iyi bir aile olamadıkları öne sürülmüştür. Kendi ailelerinden bir ilgi göremeyen bu maymunların kendi çocuklarına da ilgi göstermemesi söz konusudur. Ayrıca çocuklarını şiddet ile istismar ettikleri saptanmıştır. Bunun yanı sıra maymunlar ile gerçekleştirilen deneylerde beslenmenin ötesinde anne-yavru bağlanmasının diğer gereksinimlerden ötürü de meydana geldiği tespit edilmiştir. Rahatlık, sıcaklık, temasın vermiş olduğu rahatlık, yumuşak bir şeye sürtünme ya da asıl benzeri gereksinimlerin maymunlar açısından önemli olduğu da bu duruma örnek olarak gösterilebilmektedir.

2.1.2 Bağlanma stilleri

2.1.2.1 Bebeklikte ve çocuklukta bağlanma stilleri

Mary Satler Ainsworth, bağlanma kuramında önemli katkıları bulunan düşünürlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Ugandalı bebekler ve annelerini gözlemleyen Ainsworth, bağlanma davranışında var olan bireysel farklılıkları Yabancı Durum isimli çalışmayla gerçekleştirmiştir. Bu çalışma Ainsworth'un en mühim değerlendirmesi olarak nitelendirilmektedir. Bu Yabancı Durum Testi üçer dakikalık 7 bölümden meydana gelmektedir. Burada yeni girdiği ortamda bebeğin yalnız olması durumunda, annesi ile beraberken ve yabancı bir kişi ile tek başına kaldığında ortamı ne derecede araştırdığı ve annesinin dönmesine ne şekilde tepkiler verdiği kaydedilmektedir. Ugandalı bebekler ile Ainsworth tarafından gerçekleştirilen bu araştırmanın neticesinde güvenli, dirençli/kararsız ve kaçınan olmak üzere 3 tür davranış örüntüsü saptanmıştır. Bu testte güvenli bağlanmış olan Ugandalı bebeklerin, anneleri ile birlikte iken annelerinden güvenli bir üs şeklinde yararlanarak çevreyi keşfettikleri görülmüştür. Aynı zamanda annelerinden ayrılmaları halinde stres belirtisi gösterdikleri belirlenmiştir. Annelerin geri gelmesine dek bu tepki devam etmiştir. Bebeklerin anneleri ile bir araya gelmeleri durumunda ise anneleri ile temasta bulunmalarının ardından tekrar çevreye keşfetmeye başladıkları saptanmıştır (Weber, 2003).

Anneleri ile dirençli/kararsız bağlanan bebekler; annelerinden ayrılması durumunda yoğun bir stres ile karşı karşıya kalmaktadır. Anneleri ile bir araya gelmeleri halinde ise ayrılığa tepki verdikleri gözlemlenmiştir. Ayrıca rahat ettirilmeye karşı da direnmişlerdir. Bunun yanı sıra annenin ortamda bulunmaması durumunda oldukça az keşfetme davranışı gösterdikleri belirlenmiştir.

Annelerinden ayrılan kaçınan bebekler de ise oldukça az stres belirtisi olduğu gözlemlenmiştir. Anneleri ile bir araya gelmeleri durumunda yakınlık davranışından uzak durmuşlardır. Ancak rahatlayarak keşfetme davranışına da döndükleri belirlenmiştir.

Main ve Solomon (1990; akt, van Ijzeendoorn ve Bakermans-Kranenburg, 2003) tarafından ilk başta Orijinal Yabancı Durum genişletilmiştir. Aynı zamanda Ainsworth tarafından öne sürülen üç bağlanma stiline uygun olmayan organize olmamış bağlanma stili de dahil edilmiştir. Yabancı Durumda organize olmamış

bağlanma gösteren çocukların ayrılma stresi ile başa çıkmada uygun olan stratejilerden yoksun oldukları Main ve Solomon (1990) tarafından ifade edilmiştir. Bilhassa bu çocukların ailenin dönüşünde yönelim davranışı bozukluğu göstermeleri söz konusudur.

1 yaşında bulunan bebeklerin Yabancı Durum Testinde bireysel farklılıklar göstermesinin sebebi Main, Kaplan ve Cassidy tarafından aileleri ile ilişkileri neticesinde yapılandırılan içsel çalışma modellerinde olan bireysel farklılıklar olduğu ileri sürülmektedir. Aynı zamanda bebeğin Yabancı Durum Testinde içsel çalışma modelini yansıtan, açık davranışların yakalandığına dair bir algı bulunmaktadır (Lewis, Feiring, Rosenthal, 2000). Ayrıca küçük yaşta olan çocukların sözlü şekilde denetimlerini belirtememeleri söz konusudur. Çünkü nörolojik olgunlaşmaları bitmemiştir. Bakıcıya olan davranışlarının izlenmesi ile birlikte onların bağlanma stilleri ya da çalışma modellerinin anlaşılabilmesi mümkündür (Kozłowska ve Hanney, 2002). Bebek ile bakıcının yeniden bir araya gelmeleri durumunda bakıcıya karşı bebeğin tepkileri ve yakınlığı Yabancı Durum prosedüründe kullanılmaktadır. Buradaki amaç ise bağlanma ilişkisinin türlerini sınıflandırabilmektir. Bunun yanı sıra sözel olarak yetişkinlerin çalışma modellerinin izlenebilmesi ve keşfedilebilmesi de söz konusudur.

Ainsworth ve arkadaşları (1978; Kozłowska ve Hanney, 2002) ilk kez bu bağlanma çeşitlerini gözlemleyerek kategorileştirmiştir. Aynı zamanda okul öncesi ve yetişkinlik dönemindeki bağlanma ilişkilerini keşfetmek amacı ile öteki düşünürler tarafından orijinal ölçümün genişletildiği görülmektedir.

Çocukluk ve yetişkinlik döneminde var olan bağlanma stilleri arasında bir karışıklığın bulunduğu bağlanma kuramcıları tarafından yürütülen çalışmalar ile desteklenmiştir. Böylece bağlanma kuramı hakkındaki araştırmalara yeni bir fikir sağlamaları söz konusu olmuştur. Ayrıca bağlanma stillerinin bebeğin ya da çocuğun ailesinde mühim değişikliklerin meydana gelmemesi durumunda devamlılık arz ettiği hakkında da araştırmalar bulunmaktadır. Bağlanma stillerinin çocukluk döneminde %85 oranında istikrarlı olduğu Main tarafından saptanmıştır (Swanberg, 1998). Bunun yanı sıra 12 aylık bebeklerin bağlanma stillerinin 17 yaşındaki bağlanma stillerini %70 oranında yordayabildiği Yabancı Durum Sınıflaması'nda Sroufe ve meslektaşları (1991; Swanberg, 1998) tarafından ileri sürülmüştür. Sosyal çevrelerinde olan değişiklikler doğrultusunda çocukların algılamış oldukları tehlike

ve güvenlik seviyesi çerçevesinde yeniden bağlanma davranışlarını düzenledikleri ise Crittenden (1995) tarafından ortaya atılmıştır.

2.1.2.2 Yetişkin bağlanma stilleri

Ainsworth'un bebeklikteki 3 ana bağlanma tipini keşfedişi ve Bowlby'nin bağlanma teorisi üzerine yazıları Hazan ve Shaver (1987) tarafından derlenerek yetişkinlik döneminde de kararsız, kaçınan ve güvenli olmak üzere aynı 3 tip bağlanma stilinin bulunduğu belirlenmiştir. Ayrıca daha önceden yetişkinlerin sağladıkları bağlanma stilleri çerçevesinde romantik ilişkilerinde de buna uygun davrandıkları iddia edilmiştir. Yetişkin romantik aşk, Hazan ve Shaver (1987) tarafından bağlanma süreci olarak, anne-bebek ilişkisi doğrultusunda kavramsallaştırılmıştır. Aynı zamanda yetişkin bağlanma stilini ölçmeye yarayan basit bir kendini anlatma ölçeği meydana getirmişlerdir. Romantik aşk hakkında farklı bağlanma stilleri bulunan kişilerin bu ölçeği kullanmaları halinde çeşitli inançlarının bulunduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra aileleri ile olan ilişkilerinden çeşitli örüntüler gösterdikleri ve yalnızlık seviyelerinin farklı olduğu belirlenmiştir. Bartholomew ve Horowitz (1991) tarafından da yetişkinlerin bağlanma seviyelerini ölçmek için bir başka ölçek geliştirilmiştir. Bu çerçevede Hazan ve Shaver'in yetişkin bağlanmasında olan üçlü tipolojinin yerine dördü bir tipoloji öne sürdükleri görülmektedir. Yetişkin bağlanma stilleri Bartholomew ve Horowitz (1991) tarafından 2 boyutta ifade edilmiştir. Bunlar benlik modeli ve başkaları modeli olarak karşımıza çıkmaktadır. Bahsi geçen bu boyutlar olumlu ve olumsuz olmak üzere 2 kutup biçiminde değerlendirilmiştir. Kişinin kendilik değeri için başkalarına karşı bulunan duygusal bağımlılığı ile benlik modeli ilişkilidir. Bunun yanı sıra başkalarına ihtiyaç duyduğundaki erişilebilirliğiyle ise başkaları modelinin ilişkili olması söz konusudur.

Başkalarının onayından bağımsız şekilde bulunan içselleştirilmiş öz saygı ve sevebilirlik duygusu olumlu benlik modelinde yer almaktadır. Olumsuz benlik modelinde de başkalarından onay alma ihtiyacı ve düşük öz saygı bulunmaktadır. Birey bakımından önem arz eden başkalarına erişilebilirlik ve güvenilebilirliği ile alakalı beklentileri ise olumlu başkaları modeli içerisinde yer almaktadır. Aynı zamanda başkalarından destek ve yakınlık alma gibi benzeri davranışlara da yönlendirmesi söz konusudur. Sosyal destek alma hususunda kayıtsızlık, ilişkilerde olumsuz beklentilerin bulunması ve yakınlık kurmaktan uzak durmak ise olumsuz

başkaları modeli kapsamında yer almaktadır (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Bunun yanı sıra güvenli bağlanma modeli bulunan kişinin, kendisi ve ötekiler ile alakalı olumlu modele sahip olması söz konusudur. Bartholomew tarafından kararsız bağlanma stiline saplantılı şekilde yeniden isim verilmiştir. Saplantılı bağlanmış olan bireyler de kendi ile alakalı olumsuz modele sahiptir. Diğerleri ile ilgili ise olumlu modele sahip olduğu görülmektedir. Kaçınan bağlanma stili Bartholomew tarafından 2 grupta ele alınmıştır. Bunlardan birincisi olan korkulu kaçınanlar Hazan ve Shaver'in kaçınan tipine benzerlik göstermektedir. Burada kendi ve ötekiler hakkında olumsuz modele sahip olunması söz konusudur. Aynı zamanda yakınlık kurmak için bir taraftan istekli olmalarını karşın diğer taraftan korktukları görülmektedir. Kendileri ile alakalı olumlu modele sahip olan kayıtsız kaçınanların diğerleri ile alakalı olumsuz modele sahip olmaları söz konusudur. Ayrıca benlik saygıları yüksektir. Ancak genel olarak kendilerini beğenmekten ziyade belli kabiliyetlerle ilgili olumlu değerlendirmelerde bulunmaktadırlar (West ve George, 2002).

Yetişkin bağlanma modelleri Hazan ve Shaver (1987) tarafından çift ilişkilerine aktarılan 3 ana bağlanma stiline tanımlama yapılmıştır. Bu doğrultuda kişilerin ilişkilerinde mutlu olması, eşlerinin yaptığı yanlışları basit şekilde kabul etmesi ve kendine güvenmesi söz konusudur. Yakın olmaktan korkmalarından dolayı kaçınan bağlananların, yakınlıktan uzak durduğu görülmektedir. Eşlerinden karşılık bekleyen kararsız kişiler ise oldukça hızlı aşık olmaktadır. Endişenin, üzüntünün, yalnızlığın, çift veya romantik bağlarında çatışmanın anlaşılması noktasında bağlanma teorisinin temel olduğu Feeney'e tarafından ileri sürülmektedir (Weber, 2003). İlişkilerde yaşanan çatışmaların neredeyse hepsinin aşk, kaybetme ve terk edilme hususu üzerine güvensizlikten olduğu pek çok çalışmada belirlenmiştir.

2.1.3 Romantik ilişkiye başlama aşamaları ve kuramlar

Romantik ilişkilerin meydana gelmesinde belirli evrelerin bulunduğunu belirten birtakım teoriler ortaya çıkartılmıştır. Bu sebeple birbirinden farklı olan bir dizin evrenin yaşanması ile romantik birliktelikler meydana gelmektedir. Romantik birlikteliklerin 2 evreden meydana geldiğini savunan teorilerin yanı sıra 3 veya 4 farklı aşamadan meydana geldiğini ifade edenlerde bulunmaktadır.

İki Aşamalı Aşk Kuramı: Romantik ilişkinin başlamasının 2 evrede meydana geldiği savunulmaktadır. İlk evrede kişiler kendine uygun olmayan adayları elemektedir. Burada kendine uygun olmayan adayları göz önünde bulundurmayarak görüşmesinin ardından adayı unutmaları söz konusudur. Yaş elemesi bu duruma örnek olarak gösterilebilmektedir. Kendilerinden yaşça büyük olan bireyler, gençler tarafından romantik eş adayı olarak değerlendirilmemektedir. Ayrıca uygun olmayan adayların görünmez oldukları söylenebilmektedir. Kendilerine uygun olarak gördükleri adaylar arasında ise ikinci evrede bir tercihte bulunulmaktadır.

Bizlere toplumsal kuralların en uygun eş adayı dayatması doğrultusunda birinci aşamada eleme gerçekleştirilmektedir. Romantik birliktelik yaşayacağımız bireyler için Robert Winch tarafından uygun eş adayı havuzu olgusundan yararlanılmıştır (Winch, 1958). Biz kendi eş seçimi filtremizden yararlanmadan önce eş seçimindeki ilk evre içerisinde yer alan toplum ya da alt kültürlerin etkisinin işlemeye başlaması söz konusudur.

Üç Aşamalı Aşk Kuramı: Bu teori Bernard Murstein tarafından meydana getirilmiştir. Burada 3 evreden romantik ilişkilerin ortaya çıktığı ileri sürülmektedir. Rol, değer ve uyarı aşamaları, söz konusu bu evreler olarak karşımıza çıkmaktadır (Murstein, 1976).

1) Uyarı Aşaması: Öncelikle bu evrede cinsel ve fiziki özelliklerin ilgi çektiği üzerinde durulmaktadır. Karşı tarafın çekiciliğinin bu evrede fiziki niteliklerine, toplumsal ve zihinsel vasıflarına bir yansımada bulunması söz konusudur. Ayrıca kendi çekicilik seviyelerine yakın tipte bulunan bireylere, eşlerin yöneldiği görülmektedir. Bu özelliklerin ele alınması ile kendilerine uygun olan eş tipi uyarı evresinde tercih edilmektedir.

2) Değer Aşaması: Bireylerin ortak değer yargılarının bulunmasını, bu evrede çekim değerlendirmektedir. Bu aşama üzerinde eşlerin hayallerinin ortak olması, aynı dünya görüşüne sahip olması ve benzer kültürel yapılarının bulunmasının olumlu yönde etki yarattığı söylenebilmektedir.

3) Rol Aşaması: Bu evre son aşama olarak karşımıza çıkmaktadır. Çiftler tarafından bu evrede arkadaş, sevgili, karı-koca veya ev arkadaşı olunup olunmayacağına kararına varılması söz konusudur.

Dört Aşamalı Aşk Kuramı: Avner Ziv'in geliştirmiş olduğu bu kuramda romantik ilişkinin 4 evreden meydana geldiği belirtilmektedir. Evli, bekar, genç, yaşlı, erkek ve kadınlar ile gerçekleştirilen görüşmeler neticesinde kişilerin aşık olmasında etkisi bulunan davranışsal, zihinsel, toplumsal ve duygusal bileşenler saptanmıştır. Aşağıda bu aşamalara yer verilmiştir (Ziv, 1993).

1) Çekim: Bireyler bu evrede geçmiş tecrübelerinden etkilenmektedir. Ayrıca eşlerinin fiziksel görünüşlerinden ve bilhassa estetiklik, güzellikten etkilenmeleri söz konusudur.

2)İnceleme: Eşler tarafından bu evre entelektüel olarak ilgi alanları ve eğitim hakkında olan uyumlulukları, ekonomik ve toplumsal uyumlulukları ele alınmaktadır. Ayrıca yan yana iken huzurlu ve rahat olmaları benzeri duygusal olarak uyumluluklarını da değerlendirmektedirler. İlişkinin bir deneme evresinde bulunduğu bilincinde olan bu evredeki çiftler mümkün olabildiğince karşı tarafa pozitif bir imaj oluşturmak amacı ile çabalamaktadır.

3)Kendini Açma: Daha derinlerde yer alan pozitif ve negatif düşünce ve hislerin ilişkinin ilerlemesi ile beraber açığa çıktığı görülmektedir.

4)Karşılıklı Beklentiler: Bu evrede eşlerin beklentilerini öğrenmesi söz konusudur. Ekonomik, toplumsal, cinsel ve duygusal alanlarda bulunan beklentilerini giderebilmek amacı ile bilinçli şekilde bir uğraş göstermektedirler.

2.1.4 Romantik ilişkilerde eş seçimi

İki bireyin kurmuş olduğu ya da hissedilen bir duygu, aşk ya da romantik ilişki olarak ifade edilebilmektedir. Bağlılık, yakınlık ve tutku benzeri unsurlardan bu romantik ilişki meydana gelmektedir. Diğer bireyin varlığı ise aşk sözcüğünü ifade eden ana unsurlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bilimler arasında da aşk pek çok araştırmanın konusunu oluşturmuştur. Ayrıca psikoloji, felsefe ve edebiyat bilimlerinde sıklıkla bu konunun ele alındığı görülmektedir. Âşık olmuş kişilerin psikolojik ve sosyal tepkilerinin daha anlaşılabilir duruma getirmek istenmesinden dolayı bu denli bir ilgi bulunmaktadır. En derin olan psikolojik gereksinimlerini çiftlerin karşısındaki ile paylaşabilmesi için aralarında bulunan yakınlık ve güvenin belirli bir seviyeye kadar yükselmesi gerekmektedir. Böylece ilişkilerinin de daha sağlam bir zemin oturması mümkün olmaktadır. Bireyler ilişkilerinde kendilerinin doyumunu sağlayacak bir güvenlik hissini yakalaması sonucunda bütün kalkanlarını

indirebilmektedir. Aynı zamanda daha toy ve kimine göre bazı nevrotik gereksinimlerini de bu şekilde ortaya serebilmektedir (Pines, 2010).

Romantik birlikteliklerde hissedilen oldukça yoğun aşk bazlı hislerin Pulitzer ödüllü psikolog Ernest Becker tarafından kahraman gibi hissedilmesine neden olduğu ifade edilmektedir. Ayrıca hayatın kozmik düzeninde romantik aşkın anlamlı olduğunu algılamının, bütünü ile kişiyi kavrayan ve kendisinden daha yüce bir şey ile birleşme gereksiniminin giderilebildiğini ifade etmektedir.

2.1.5 Romantik ilişkiler ile ilgili düşünceler

2.1.5.1 Charles Darwin'in düşünceleri

Aşk, Darwin'in kuramına bağlı kalmış bir bilim adamı tarafından yalnızca bir araç olarak değerlendirilmektedir. Canlıların yaşamalarını devam ettirmesinin dışında aşkın bir vazifesinin olmadığını ileri sürmektedir. Buna benzer bir fikre Freud da sahiptir. Bireyin cinsel ilişki tatminini sağlaması durumunda ortadan kalktığı ifade edilmektedir. Aşkın açık olma hali Freud tarafından asıl aşk olarak adlandırılmıştır. İki bilim adamı da bu bağlamda kişinin hayvani yanının üzerinde durmaktadır (Vincent, 2012). Bu sebeple daha çok aşkın cinsel çekimi hakkında bahsi geçen bu iki bilim adamının araştırmalarda bulunduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra kişilerin tutum ve ilgi alanlarında var olan benzerlikler, birbirlerine karşı çekimlerinin bulunmasında etkili olan en mühim etmenler olarak değerlendirilmiştir. Hoş ve hayranlık uyandıran sadakat, iyilik ve dürüstlük benzeri nitelikler ve şefkatin ise bir alanda uzmanlığın ve üstün başarının ortaya çıkarttığını söylemektedir (Darwin, 1910).

2.1.5.2 Carl Yung'un düşünceleri

Carl Jung, romantik ilişki ve aşk seçimiyle alakalı çeşitli kurmaları olan bir başka bilim adamı olarak karşımıza çıkmaktadır. Her bireyin içerisinde karşı cinse ait olan bir yanının bulunduğu Jung tarafından ortaya atılmaktadır. Buradan hareketle bütün erkeklerin içinde bir miktar kadınsı yanın bulunduğu söylenebilmektedir. Aynı zamanda bu durumun tam tersi de geçerlidir. Söz konusu bu durumlar ise kadının erkeksi yanı animus ve erkeğin kadınsı yanı anima şeklinde isimlendirilmiştir. Kişiler eş tercihlerinde bu durumun neticesi olarak içlerinde bulunan bu yön doğrultusunda

ölçütlerini belirlemektedirler. Yani kendi içlerinde bulunan erkeksi ya da kadınsı yana benzerlik gösteren partneri bulmaya çalışmaları söz konusudur (Burger,, 2006). Ancak bu teoriye eleştiride bulunan birtakım araştırmacılar tarafından, âşık olmayı Jung'un analitik bir söylem yaptığı belirtilmektedir. Ayrıca aşkı, anlamsız bir körlük şeklinde ifade ettiğini öne sürmektedirler.

2.1.5.3 Sigmund Freud'un düşünceleri

Freud'un eş tercihi hakkında bazı iddiaları vardır. Çocukluk acılarının kişiler tarafından yinelenildiğini savunmaktadır. Bu varsayıma ise tekrarlama zorlamasını adını vermiştir. Aynı zamanda bir kişinin babasının alkolik olması durumunda gelecekte tercih edeceği eşte de benzer özellikleri arayacağı Freud tarafından ifade edilmektedir (Young, 2016).

2.1.5.4 Jeffery Young'un düşünceleri

Young, Şema Terapinin öncülerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca buna benzeyen bir yaklaşımı da vardır. Gelecek dönemde bireyin eş tercihi üzerinde erken dönemde meydana gelen giderilmemiş gereksinimlerin etkili olacağı Şema Terapi doğrultusunda söylenebilmektedir. Bireylerin geçmiş zamandan gelen hisler, bilişler ya da hatıralar benzeri etmenlerden bahsi geçen bu şemalar meydana gelmektedir. Bu uyumsuz şemalar erken dönemde başlayıp, hayat boyunca yinelenmektedir. Aynı zamanda ilişki tatmini üzerinde de etkileri söz konusudur (Young, 2016). Şemalar arasında yer alan terk edilme şemasında erken dönemde anne ya da babanın ölmesi ve anne-babanın alkolik olması benzeri bir biçimde bireyin ihmal edilmesi ya da terk edilmesi durumunda gelecekte kendini ihmal edecek ya da terk edecek bir eşten yana tercihini kullanması bu duruma örnek olarak gösterilebilmektedir.

2.1.6 Romantik ilişkilerde bağlanma

Kişiler romantik birliktelik yaşamaları halinde karşı tarafa karşı fiziksel, duygusal ve zihinsel olarak bağlanmaktadır. Ayrıca yoğun şekilde karşı tarafa gereksiniminin olması da söz konusudur. Bazı bağlanma kuramları ile bahsi geçen bu yoğun bağlılık durumu belirlenmektedir. Çocukluk döneminde anne gibi bakım veren kişi ile geliştirilen bağlanma stillerinin bu kuramlardan bazılarında etkisi bulunduğu ileri sürülmektedir. Bunun yanı sıra çocukluk döneminde geliştirilen bağlanma çeşidinin

yetişkinlik döneminde de yakın ilişkiler üzerinde etkili olduğu yapılan bazı araştırmalarda saptanmıştır.

2.2 Ebeveyn Tutumu

2.2.1 Temel ebeveyn tutumları

Çocukların kişiliklerinin oluşmasında ebeveynler tarafından sergilenen davranış şekilleri oldukça etkilidir. Çocuklar, çevresindeki kişiler ile iletişim kurarken bahsi geçen bu davranışlar temelinde hareket etmektedir. Anne-babalar tarafından çocuklarına karşı benimsemiş oldukları davranış biçimleri ile çocuklara; mutlu veya mutsuz olmanın, öfkeli ve ilgili olmanın dolaylı şekilde öğretilmesi söz konusudur. Pek çok şeyi ailelerinde öğrenen çocuklar daha sonra bu öğrendiklerinin doğrultusunda çevresinde bulunan kişiler ile olan ilişkilerine bu bilgileri yansıttığı görülmektedir. Ailenin, çocuğun büyüdüğü sırada ona karşı bulunan davranış şekillerinin duygusal ve sosyal gelişiminde etkili olduğu söylenebilmektedir (Aydoğdu ve Dilekmen, 2016).

Çocuklar üzerinde anne ve babalar tarafından benimsenen davranışlar arasında da farklılıklar bulunmaktadır. Dolayısıyla çocukların da sosyal ve duygusal bakımdan özelliklerin farklı olması söz konusudur (Yılmaz, 1999). Aynı zamanda çocuğun duygusal ve sosyal gelişimi üzerinde ebeveynlerin birbirleri ile bulunan ilişkinin etkileri de vardır. Çocuk tarafından saldırgan ve agresif tutumlar gösterilebilmesi mümkündür (Lobitz ve Johnson, 1975; Rutter, 1979). Aşağıda alt başlıklar halinde başlıca ebeveyn tutumlarına yer verilmiştir.

2.2.1.1 Otoriter anne baba tutumu

Otoriter anne baba tutumunu benimsemiş olan aileler tarafından çocuklarına temastan kaçınılması ve sevgi gösterilmemesi söz konusudur. Çünkü çocuğun sevgi gösterilmesi sonucunda şımaracağı algısı bulunmaktadır. Kendi arzu ettikleri doğrultusunda çocuklarını yetiştiren bu aileler tarafından kendi benimsemiş oldukları kalıplara uygun bir tavır sergilemeleri beklenmektedir. Aynı zamanda çocuklara karşı cezalar verdikleri de görülmektedir. Aşırı kontrolcü ve kuralcı olan bu aileler fiziksel ve duygusal şiddet ile çocuğa ceza vermektedir. Aile açısından yanlış bir tutumun sergilenmesi durumundan çocuklarına ceza verilmesiyle terbiye edeceklerini

düşündükleri görülmektedir. Bu durumda çocuk ise yeniden ceza almamak ve korkudan dolayı o tutumu sergilemekten kaçınmaktadır. Böylece doğru yolda olduğu kanaatine varan aileler tarafından çocuğun kişiliğinde uzun vadede farklı problemlerin meydana geleceği dikkate alınmamaktadır (Öz, 2017)

2.2.1.2 İlgisiz ve kayıtsız anne baba tutumu

Burada çocuklara karşı ailelerin ilgisiz olduğu görülmektedir. Ayrıca çocuğun gereksinimlerine karşı tepkisiz kaldıkları söylenebilmektedir. Disiplin açısından çok zayıf olan bu ailelerde çocuklar bir konu hakkında durulması ve kısıtlanması söz konusu değildir. Anne ve babalar tarafından çocukların talepleri ve davranışları dikkate alınmamaktadır. Çocuğa karşı ilgi ve alakanın bulunmadığı aile içerisinde kurulan iletişimlerde kopukluklar mevcuttur. Aynı zamanda problemler de yaşanmaktadır. Bu şekilde ebeveynler tarafından ilgisiz ve umursamaz davranışların sergilenmesi sonucunda çocuklukta hem olumsuz hisler hem de yalnızlık duygusu ortaya çıkabilmektedir. Bu durum da çocukların öteki kişiler ile problemler yaşamasına yol açabilmektedir (Kaya, 1997).

2.2.1.3 Demokratik anne baba tutumu

Demokratik anne baba tutumunu sergilemiş olan ailelerde, çocuk ile aile içerisinde yeterli seviyede ve kaliteli iletişimlerin kurulması söz konusudur. Duygusal manada çocuğuna destek olan aileler bu şekilde çocukların gelişimleri üzerinde olumlu bir etki yaratmaktadır (Sümer, Gündoğdu Aktürk ve Helvacı, 2010). Aynı zamanda çocuk tarafından gerçekleştirilen etkinliklerde de aileler yol gösterici olmaktadır. Öteki ailelerin çocuklarına kıyasla bu tutumun benimsendiği ailelerin çocuklarının durumlarının daha sağlıklı ve olumlu yönde olduğu söylenebilmektedir (Towe-Goodman ve Teti, 2008).

Bu aileler çocuklarına beklenen veya beklenmeyen davranışlar hakkında açık şekilde açıklamalarda bulunmaktadır. Bu açıklamalar doğrultusunda ise çocuklar tarafından arzu edilen tutumlar sergilenmektedir. Ayrıca zihinsel yeteneklerinde de bir artış yaşanmaktadır (Baumrind, 1971).

2.2.1.4 Aşırı koruyucu anne baba tutumu

Aileler tarafından bu tutumun benimsenmesi sonucunda çocukları oldukça fazla kontrol altına almaları söz konusudur. Çocukların kendiliklerinin ve potansiyellerinin farkına varması için burada aileler tarafından gerekli olan alanın oluşturulmadığı görülmektedir. Öteki kişilere karşı bağımlı olan bu çocukların asi davranışlar sergileyebilmesi de muhtemeldir. Ayrıca bu çocuklara karşı ailelerin oldukça fazla sorumluluk yüklediği de söylenebilmektedir. Bir problem ile karşı karşıya kalan çocuk tarafından tek başına çözüm bulunamamaktadır. Burada ailelerinden yardım beklmeleri söz konusudur (Akça, 2012)

2.2.1.5 İzin verici anne baba tutumu

Çocuklar bu tutumu benimseyen ailelerde aşırı şekilde özgürdürler. Herhangi bir sınır konulmamış olan çocuk arzu ettiğini gerçekleştirme hususunda sınırsız ve özgür davranışlar sergileyebilmektedir. Anne ve babalar tarafından çocuğun tutumlarına karşı bir sınırlandırma bulunmamaktadır. Farklı ortamlarda bahsi geçen bu çocuklar tarafından özgür davranışlar sergilemek arzu edilmektedir. Zira yer aldığı bütün ortamlarda özgürce hareket edemeyen ve başkalarının onu sınırlandırmaya çalıştığı durumlarda çocuğun huysuzlanabilmesi söz konusudur (Aydoğdu ve Dilekmen, 2016).

2.2.2 Anne-baba tutumlarına ilişkin öne sürülen modeller

Tarihte pek çok model ve çalışmanın anne-baba tutumuyla alakalı açıklamalarda bulunduğu karşımıza çıkmaktadır. Anne-baba tutumuna ait fikirler aşağıda alt başlıklar halinde ele alınmıştır.

2.2.2.1 Psikodinamik model

Gelişim açısından ilk 6 ayın oldukça önemli olduğunu belirten Psikodinamik model aynı zamanda bu gelişimin ergenlik döneminde de sürdüğünü ifade etmektedir. Psikoseksüel gelişim evreleri ele alındığında latent (gizli) dönemden sonra gelen dönem olan genital dönemine, ergenlik döneminin denk geldiği görülmektedir. Enerjinin cinsellikten ziyade sosyal ortama yönelme hali latent (gizli) dönemde ortaya çıkmaktadır. Genital dönemde ise sosyal ortamı önemli görme ve cinsel olgunlaşma durumlarının yaşandığı söylenebilmektedir. Kişilerin ergenlik

dönemlerinde; ihtiyaçları olan libidinal dürtüler ve sosyal ortam arasında var olan ilişkiyle yaşamlarına şekil vermeleri söz konusudur. Bu şekilde de bireysel farklılıklar meydana gelmektedir (Murdock, 2012).

Kişilerin ilk 6 yaşında karşı karşıya kaldığı anne-baba ilişkiler psikodinamik modelde önem arz etmektedir. Anne-baba-çocuk arasında bulunan davranışlar bu dönemde arkadaş ve yakın ilişkilerin yaşanması doğrultusunda şekillenmektedir. İlk dönemlerde çocuğun annesi ile kurduğu ilişki Freud'un dürtü kuramıyla bağlantılı bulunan nesne ilişkileri teorisinde temel alınmaktadır. Bahsi geçen bu davranışı öteki ilişkilerine de yansıtması söz konusudur. Bireyler tarafından kişilerin iyi ya da kötü olarak değerlendirilmesinde, annenin gereksinimleri giderip gidermemesi etkilidir. Aynı zamanda davranışlar da bu şekilde meydana gelmektedir. Dolayısıyla nesnenin kişi tarafından algılanıp içselleştirilmesi ve o nesneye karşı yüklemiş olduğu anlam oldukça önemlidir (Sharf, 2014).

2.2.2.2 Davranışçı model

Kişilerin çevresinden almış olduğu tepkiler doğrultusunda bireysel farklılıklarının ve gelişiminin belirlendiğini davranışçı model öne sürmektedir. Ebeveynler tarafından kişilerin sergiledikleri davranış çerçevesinde gösterdikleri tutumların onların sosyal becerileri, duygusal süreçleri ve kişilik gelişimleri üzerinde etkileri söz konusudur (Cloutier, 1982).

Çocukların yetiştirilmesi sırasında ebeveynlerin verdiği ceza ve ödüllerle koymuş olduğu kısıtlamalar bu modelde önem arz etmektedir. Kişilerde belli davranış örüntülerinin gelişmesinde sıklıkla ceza verilmesi veya iyi davranışların ödüllendirilmemesi etkili olmaktadır. Kişilerin ergenlik dönemlerinde aileden bağımsız olma arzularına karşı ailenin etkisini sürdürmesi öğrenme süreçlerinde etki yaratabilmektedir. Ayrıca eğitim süreçleri üzerinde ergenlik dönemine kadar anne-babalar tarafından uygulanan davranışların da etkisi söz konusudur. Kişilerin sosyal gelişimlerinde olan etkilerini ele alan psikodinamik ve davranışçı model, kişilerin öznel yapıları üzerinde anne-babaların tutum ve inançlarının etkili olduğunu saptanmıştır (Yılmaz, 2000)

2.2.2.3 Baumrind'in sınıflaması

Baumrind (1991) anne-baba tutumları ile alakalı önde gelen kuramcılardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Baumrind'in Sınıflaması modelinden ebeveyn tutumları hakkında sıklıkla yararlanılmaktadır. Ebeveyn-çocuk ilişkilerini laboratuvar ve ev ortamından gözlemleyen Baumrind (1973) tarafından ebeveynlik hakkında değerlendirmeler gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede ebeveyn davranışlarını dörde ayırmıştır. Bunlar; ebeveyn-çocuk iletişimde açıklık, bakım/destek boyutları, ebeveyn kontrolü ve olgunluk beklentisi olarak sıralanabilmektedir.

Anne-babaların çocuklarına karşı kural ve sınır koyma ve bu kurallara çocuklar tarafından ne oranda uyum gösterilmesinin gerekli olduğu durum ebeveyn kontrolü boyutunda değerlendirilmektedir. Ebeveyn-çocuk etkileşiminde bulunan açıklık boyutundaysa, anne ve babaların karar verme aşamasında; çocuklarının bir alan oluşturup oluşturmamalarını ve onların düşüncelerine saygı duymasını kapsamaktadır. Aynı zamanda sınır koyarken neden bunu yaptığını açıklamasını ve çocuğun fikirlerini beyan etmesine açık olmasını da belirtmektedir. Çocukların olgunlaşma evrelerine ebeveynler tarafından ne oranda destekte bulunduğu ve ne derecede duygusal, zihinsel ve sosyal manada teşvikte bulunduğunu ise olgunluk beklentisi ifade etmektedir. Son olarak bakım destek boyutunda; çocukla ebeveynin yakınlık ilişkisinde sıcak, yakın ve şeffaf davranış sergileyebilme durumunun belirtilmesi söz konusudur (Yılmaz, 2000).

Baumrind tarafından belirlenmiş olan bahsi geçen bu 4 boyuttan hareketle, 3 adet anne ve baba tutumu meydana gelmiştir. Bunlar otoriter, izin verici ve demokratik anne baba tutumudur. Çocuklarına karar alanı oluşturan ve karar alma aşamasında görüşlerine saygı duyan ailelerin demokratik tutuma sahip ebeveynler olduğu belirtilmektedir. Aynı zamanda çocukları ile ilgili, sıcak ve teşvik edici şekilde iletişim ve etkileşim içerisindedirler. Dolayısıyla bu doğrultuda yetiştirilmiş olan çocukların sorumluluk sahibi, kendine güvenen kişiler olması söz konusudur. Ayrıca bağımsızlık bilinci de oluşan bu çocuklar, ileride sosyal-duygusal yeterliliği bulunan bireyler olmaktadır (Yılmaz, 2000).

Anne-babaların otoriter tutumu benimsemeleri durumunda ise yüksek düzeyde çocuklarına kurallar ve kontroller uygulamaları söz konusudur. Burada çocukların yeni görüşler ifade etmesine, sıcak ilişkiler kurmasına ve kendine güvenmesine

müsaade edilmemektedir. Çocukların bütün görüşlerine açık olan izin verici ebeveynler tarafından teşvik edici roller üstlenilmektedir. Ayrıca sınır koyma hali de azdır.

2.2.2.4 Maccoby ve Martin'in iki boyutlu bakış açısı modeli

Anne-baba tutumu Maccoby ve Martin (1983) tarafından duyarlılık ve talepkarlık olmak üzere 2 başlık altında ele alınmıştır. İzin verici-ihmkâr, izin verici-hoşgörülü, demokratik ve otoriter olmak üzere bu ana prensiplerden hareketle anne baba tutumunu 4 başlık altında değerlendirmiştir.

Çocuğun gereksinimleri doğrultusunda gereksinimlerini giderme, saygı göstererek yardımcı olma ve ona ilgi gösterme süreci ebeveyn duyarlılığı prensibinde yer almaktadır. Ebeveyn talepkarlığında da çocuğun gereksinimleri ve kapasitesi dikkate alınmamaktadır. Burada çocuğun gelişimine ve özgün durumundan bağımsız arzulara bulunma süreci söz konusudur (Steinberg 2007).

Ebeveyn duyarlılığının ve talepkar olma durumunun yüksek olması durumunda ise demokratik ebeveyn tutumunun bulunması gerekli olmaktadır. Bunun yanı sıra duyarlılığın ve talepkarlığın düşük olması izin verici-ihmkâr tutuma sahip olmayı gerekli kılmaktadır. Otoriter anne baba tutumu şeklinde çocuğun kendi düşünce, duygu ve özgün yapısı bağımsız olarak isteme durumunun fazla olmasını ifade etmektedir. Talep etme durumunun bulunmamasına karşın desteğin ve duyarlılığın çok olması hali ise izin verici-hoşgörülü ebeveyn tutumunu açıklamaktadır.

3. YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Tipi

Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır.

3.2 Evren Ve Örneklem

İstanbul’da ikamet eden, 25-45 yaş aralığındaki evli/nişanlı ya da en az 6 aydır romantik bir ilişki yaşamakta olan kişiler evreni oluşturmaktadır. Araştırmada çevrimiçi ortamda kolayda örneklem yöntemi ile 248 kişiye ulaşılmıştır.

3.3 Veri Toplama Aracı

Ölçekler kişilere online platformda sunulmuştur. Katılımcılara “Annem/Babam ve Ben Ölçeği” uygulanarak algılamış oldukları anne-baba tutumu irdelenmiştir. Daha sonrasında ise kişilere “Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II” uygulanarak, kişinin romantik ilişkisindeki bağlanma çeşidi, kaçınmacı ya da kaygılı bağlanma boyutu olarak incelenmiştir.

Demografik Bilgi Formu: Araştırmacı tarafından geliştirilecek olan ve katılımcıların, cinsiyet, yaş, eğitim durumu, ilişki süresi, eğitim durumu gibi alt alanlarına ait bilgilerin toplanacağı bir form olmuştur.

Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri, Brennan ve arkadaşları (1998) tarafından geliştirilmiş bir ölçektir. Ölçeğin ölçmeyi hedeflediği alan ise bireyin romantik ilişkisindeki partnerine karşı geliştirdiği bağlanma örüntüsünü saptamaktır. Ölçek toplam 36 maddeden oluşmakla birlikte 7’li likert tipi i (1: Hiç katılmıyorum, 7: tamamen katılıyorum) ile karakterizedir. Ölçeğin 18 maddesi kaçınmacı bağlanma, diğer 18 maddesi ise kaygılı bağlanma boyutlarını ölçmektedir. Ölçeğin kaçınma boyutu .56 ile .87 arasında, kaygı boyutu ise .57 ile .80 arasında anlamlılık göstermektedir. Kaygı ve kaçınma boyutlarını temsil eden iki yönergede ise .42 oranında bir yapısal ilişki olduğu bulunmuştur. Kaçınma ve kaygı boyutlarının iç tutarlık Cronbach alfa katsayıları sırasıyla .90 ve .86’dır. Türkçeye

olan çevirisi ve uyarlaması Selçuk ve arkadaşları (2005) tarafından gerçekleştirilmiştir. Üniversite öğrencilerinden oluşan bir pilot grup ile çalışma gerçekleştirilmiş olup, kaçınma alt boyutunun iç tutarlılığın Cronbach Alpha katsayısı .90 bulunmuşken, kaygı alt boyutunun iç tutarlık Cronbach Alpha katsayısı .86 bulunmuştur.

Annem/Babam ve Ben Ölçeği: CRPBI' nin (The Child Report of Parent's Behavior Inventory- Çocuğun Ana Babanın Davranışlarına İlişkin Raporu) son versiyonu LAAPS 'nin (28 maddelik bu ölçek bireylerin ana – babaları hakkında raporu (CRPBI, lamborn, Mounts, Steinberg ve Dornbusch 1991; Schaefer, 1965; Schludermann ve Schludemann, 1988) ve Ana – baba algıları skalasından (Groinic, Deci and Ryan, 1997) tarafından türetilen bu ölçek Türkçeye Çelen (2008) tarafından uyarlanmıştır. Gerçekleştirilen pilot çalışmada ise Crnbach alfa .71 bulunmuştur. Uyarlanan bu ölçekte 35 soru bulunup, “hiçbir zaman”, “çok nadir”, “bazen”, “çoğu zaman”, “her zaman” seçenekleri bulunun 5’li likert tipi kullanılmıştır. Annem/Babam Ben Ölçeği’nde, çocuğun algılamış olduğu anne baba tutumunun irdelenmesiyle birlikte bu maddelerin cevapları, anne/babayı birkaç farklı kategoride sınırlandırmaya yaramaktadır. Bu kategoriler ise; tepkisellik, davranış beklentisi, davranışı yönlendirme, psikolojik kontrol, özerkliğe destektir.

3.4 Verilerin Toplanması

Araştırmanın örneklemini en az 6 aydır romantik ilişki yaşamakta olduğunu beyan eden, 25-45 yaş aralığında, araştırmaya gönüllük esası gözetilerek katılım göstermek isteyen 248 kişi oluşturmuştur. Katılımcılara ilk önce bir demografik bilgi formu sunulmuştur. Bu formda kişinin yaşı, cinsiyeti, eğitim durumu vb. gibi alt alanlar irdelenmiştir. Sonrasında Annem/Babam ve Ben Ölçeği sunularak, bireyin gözünden anne ve babasına ait algılamış olduğu ebeveyn tutumunun alt dalı belirlenmiştir. Kişinin ölçeğe vermiş olduğu cevaplar sonucunda, tepkisellik, davranış beklentisi, davranışı yönlendirme, psikolojik kontrol, özerkliğe destek alanlarından birini algılamış olduğu saptanmıştır. Son olarak Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II uygulanacak olup, burada da kişinin romantik ilişkisindeki partnerine geliştirdiği bağlanma boyutu irdelenmiştir.

Ölçekler katılımcılara online bir platformdan sunulmuş olup, gönüllük esasıyla araştırmaya katılımları sağlanmıştır. Ölçekleri doldurmaya başlamadan önce

Bilgilendirilmiş Onam Formu'nu da online platformda kabul etmeleri istenmiş olup bu sayede diğer ölçeklere erişimleri sağlanmıştır.

3.5 Veri Analizi

Elde edilen veriler SPSS uygulamasına girilerek analiz edilmiştir. Verilerin analiz edilmesinde tanımlayıcı istatistiklerden, t testi, ANOVA testi ve Pearson Korelasyon testinden faydalanılmıştır. Parametrik test tercihinde ölçek alt boyutlarının çarpıklık ve basıklık değerleri dikkate alınmıştır. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1,96 ile 1,96 arasında yer alması nedeniyle normallik varsayımının yerine geldiği varsayılmış ve parametrik testler uygulanmıştır.

4. BULGULAR

4.1 Kişisel Bilgilere Yönelik Bulgular

Çizelge 4.1: Cinsiyete Yönelik Bulgular

	Frekans	%
Kadın	128	51,6
Erkek	120	48,4
Toplam	248	100,0

Katılımcıların %51,6'sı kadın, %48,4'ü erkektir.

Çizelge 4.2: Yaşa Yönelik Bulgular

	Frekans	%
25 yaş	47	19,0
26-30	98	39,5
31-35	36	14,5
36-40	45	18,1
40-45	22	8,9
Toplam	248	100,0

Katılımcıların %19'u 25 yaşında, %39,5'i 26-30 yaş aralığında ve %18,1'i 36-40 yaş arasındadır.

Çizelge 4.3: Medeni Duruma Yönelik Bulgular

	Frekans	%
Bekar	89	35,9
Evli	159	64,1
Toplam	248	100,0

Katılımcıların %35,9'u bekar ve %64,1'i evlidir.

Çizelge 4.4: Eğitim Durumuna Yönelik Bulgular

	Frekans	%
Ortaokul	3	1,2
Lise	18	7,3
Ön Lisans	23	9,3
Lisans	152	61,3
Lisansüstü	52	21,0
Toplam	248	100,0

Katılımcıların %1,2'si ortaokul, %7,3'i lise, %61,3'ü lisans ve %21'i lisansüstü mezundur. Katılımcıların önemli kısmının lisans ve üzeri eğitim düzeyine sahip olduğu görülmektedir.

Çizelge 4.5: İlişki Süresine Yönelik Bulgular

	Frekans	%
6 ay - 1 yıl	33	13,3
1 yıl 1 ay – 3 yıl	43	17,3
3 yıl 1 ay – 5 yıl	33	13,3
5 yıl 1 ay 7 yıl	42	16,9
7 yıl 1 ay ve 9 yıl	33	13,3
9 yıl 1 ay ve üzeri	64	25,8
Toplam	248	100,0

Katılımcıların %25,8'i 9 yıl 1 ay ve üzeri ilişkiye sahiptir. Bununla beraber araştırmaya dahil edilen örneklem grubunun ilişki sürelerinin dağılımı birbirine yakındır.

Çizelge 4.6: Ruh Sağlığı Alanında Profesyonel Bir Yardım Alma Durumuna Yönelik Bulgular

	Frekans	%
Evet	13	5,2
Hayır	235	94,8
Toplam	248	100,0

Katılımcıların %94,8'i ruh sağlığı alanında profesyonel bir yardım almamışken, %5,2'si almıştır.

4.2 Romantik İlişkilerdeki Yaşantılar Algısına Yönelik Bulgular

Çizelge 4.7: Romantik İlişkilerdeki Yaşantılar Algısına Yönelik Tanımlayıcı İstatistikler

	N	Minimum	Maksimum	Ortalama	Std. Sapma	Çarpıklık	Basıklık
Kaçınmacı Bağlanma	248	1,61	5,33	2,8595	,75535	,765	,523
Kaygılı Bağlanma	248	1,39	5,94	3,2220	,94810	,524	-,062

Romantik ilişkilerdeki yaşantılar algısına yönelik tanımlayıcı istatistikler incelenmiştir. Buna göre kaçınmacı bağlanma alt boyutunun ortalaması $2,85 \pm 0,75$ olarak tespit edilmişken, kaygılı bağlanma alt boyutunun ortalaması $3,22 \pm 0,94$ olarak tespit edilmiştir.

Çizelge 4.8: Cinsiyete Göre Romantik İlişkilerdeki Yaşantılar Algısı

		Ortalama	Std. Sapma	t	p
Kaçınmacı Bağlanma	Kadın	2,86	0,73	0,136	0,892
	Erkek	2,85	0,78		
Kaygılı Bağlanma	Kadın	3,25	0,98	0,591	0,555
	Erkek	3,18	0,90		

Cinsiyete göre romantik ilişkilerdeki yaşantılar algısı incelenmiş ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir ($p > 0,05$).

Çizelge 4.9: Yaşa Göre Romantik İlişkilerdeki Yaşantılar Algısı

		Ortalama	Std. Sapma	F	p
Kaçınmacı Bağlanma	25 yaş	2,82	0,64	0,314	0,869
	26-30	2,81	0,77		
	31-35	2,92	0,67		
	36-40	2,89	0,85		
	40-45	2,95	0,81		

Çizelge 4.9: (Devamı) Yaşa Göre Romantik İlişkilerdeki Yaşantılar Algısı

		Ortalama	Std. Sapma	F	p
Kaygılı Bağlanma	25 yaş	3,28	0,74	0,522	0,720
	26-30	3,28	1,01		
	31-35	3,10	0,79		
	36-40	3,09	1,15		
	40-45	3,25	0,78		

Yaşa göre romantik ilişkilerdeki yaşantılar algısı incelenmiş ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Çizelge 4.10: Medeni Duruma Göre Romantik İlişkilerdeki Yaşantılar Algısı

		Ortalama	Std. Sapma	t	p
Kaçınmacı Bağlanma	Bekar	2,83	0,78	0,340	0,734
	Evli	2,87	0,74		
Kaygılı Bağlanma	Bekar	3,37	0,88	1,850	0,065
	Evli	3,13	0,97		

Medeni duruma göre romantik ilişkilerdeki yaşantılar algısı incelenmiş ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Çizelge 4. 11: Eğitim Durumuna Göre Romantik İlişkilerdeki Yaşantılar Algısı

		Ortalama	Std. Sapma	F	p
Kaçınmacı Bağlanma	Ortaokul	2,83	0,16	1,212	0,306
	Lise	2,98	0,70		
	Ön Lisans	2,75	0,65		
	Lisans	2,92	0,78		
	Lisansüstü	2,68	0,73		
Kaygılı Bağlanma	Ortaokul	3,29	0,64	3,523	0,008
	Lise	3,41	1,09		
	Ön Lisans	3,53	0,95		
	Lisans	3,28	0,94		
	Lisansüstü	2,82	0,80		

Eğitim durumuna göre kaçınmacı bağlanma algısı incelenmiş ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir ($p>0,05$). Bununla beraber kaygılı bağlanma ile eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki mevcuttur ($p<0,05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla Post Hoc testlerinden Tukey testi yapılmıştır. Test sonuçlarına göre lisansüstü mezunu bireylerin kaygılı bağlanma algıları diğerlerine göre en düşük seviyedir.

Çizelge 4.12: İlişki Süresine Göre Romantik İlişkilerdeki Yaşantılar Algısı

		Ortalama	Std. Sapma	F	p
Kaçınmacı Bağlanma	6 ay - 1 yıl	3,04	0,81	0,529	0,754
	1 yıl 1 ay – 3 yıl	2,84	0,79		
	3 yıl 1 ay – 5 yıl	2,82	0,74		
	5 yıl 1 ay 7 yıl	2,75	0,84		
	7 yıl 1 ay ve 9 yıl	2,86	0,87		
	9 yıl 1 ay ve zeri	2,85	0,57		
Kaygılı Bağlanma	6 ay - 1 yıl	3,62	1,00	1,836	0,106
	1 yıl 1 ay – 3 yıl	3,20	0,94		
	3 yıl 1 ay – 5 yıl	3,23	0,78		
	5 yıl 1 ay 7 yıl	3,05	0,85		
	7 yıl 1 ay ve 9 yıl	3,31	1,19		
	9 yıl 1 ay ve zeri	3,07	0,88		

İlişki süresine göre romantik ilişkilerdeki yaşantılar algısı incelenmiş ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Çizelge 4.13: Ruh Sağlığı Alanında Profesyonel Bir Yardım Alma Durumuna Göre Romantik İlişkilerdeki Yaşantılar Algısı

		Ortalama	Std. Sapma	t	p
Kaçınmacı Bağlanma	Evet	2,76	0,58	0,484	0,629
	Hayır	2,86	0,76		
Kaygılı Bağlanma	Evet	3,44	0,60	0,852	0,395
	Hayır	3,20	0,96		

Ruh sağlığı alanında profesyonel bir yardım alma durumuna göre romantik ilişkilerdeki yaşantılar algısı incelenmiş ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir ($p>0,05$).

4.3 Algılanan Ebeveyn Tutumuna Yönelik Bulgular

Çizelge 4.14: Algılanan ebeveyn tutumuna Yönelik Tanımlayıcı İstatistikler

	N	Minimum	Maksimum	Ortalama	Std. Sapma	Çarpıklık	Basıklık
Anne Tepkisellik	248	1,00	5,00	4,0818	,80765	-1,548	1,681
Anne Davranış Beklentisi	248	1,86	4,71	3,4038	,59838	-,226	-,514
Anne Davranışı Yönlendirme	248	1,14	4,29	2,5720	,59626	,155	,125
Anne Psikolojik Kontrol	248	1,00	4,57	2,0743	,84461	1,065	,573
Anne Özerkliği Destek	248	1,00	4,57	3,5179	,49688	-1,226	1,237
Baba Tepkisellik	248	1,00	5,00	3,5818	1,10600	-,724	-,294
Baba Davranış Beklentisi	248	1,00	5,00	3,4447	,81731	-,718	,814
Baba Davranışı Yönlendirme	248	1,00	4,71	2,5501	,70944	,149	,032
Baba Psikolojik Kontrol	248	1,00	5,00	2,0997	,91036	,856	,164
Baba Özerkliği Destekleme	248	1,00	4,86	3,4556	,70339	-1,344	1,823

Algılanan ebeveyn tutumuna yönelik tanımlayıcı istatistikler incelenmiştir. Buna göre Anne Tepkisellik alt boyutunun ortalaması $4,08\pm 0,80$; Anne Davranış Beklentisi alt boyutunun ortalaması $3,40\pm 0,59$; Anne Davranışı Yönlendirme alt boyutunun ortalaması $2,57\pm 0,59$; Anne Psikolojik Kontrol alt boyutunun ortalaması $2,07\pm 0,84$; Anne Özerkliği Destek alt boyutunun ortalaması $3,51\pm 0,49$; Baba Tepkisellik alt boyutunun ortalaması $3,58\pm 1,10$; Baba Davranış Beklentisi alt boyutunun ortalaması $3,44\pm 0,81$; Baba Davranışı Yönlendirme alt boyutunun ortalaması $2,55\pm 0,70$; Baba Psikolojik Kontrol alt boyutunun ortalaması $2,09\pm 0,91$; Baba Özerkliği Destekleme alt boyutunun ortalaması $3,45\pm 0,70$ olarak tespit edilmiştir.

Çizelge 4.15: Cinsiyete Göre Algılanan Ebeveyn Tutumu

		Ortalama	Std. Sapma	t	p
Anne Tepkisellik	Kadın	4,08	0,95	0,128	0,898
	Erkek	4,07	0,61		
Anne Davranış Beklentisi	Kadın	3,44	0,60	1,007	0,315
	Erkek	3,36	0,59		
Anne Davranışı Yönlendirme	Kadın	2,66	0,57	2,539	0,012
	Erkek	2,47	0,60		
Anne Psikolojik Kontrol	Kadın	2,19	0,93	2,285	0,230
	Erkek	1,94	0,72		
Anne Özerkliği Destek	Kadın	3,52	0,54	0,146	0,884
	Erkek	3,51	0,43		
Baba Tepkisellik	Kadın	3,73	1,13	2,279	0,024
	Erkek	3,41	1,05		
Baba Davranış Beklentisi	Kadın	3,44	0,80	0,101	0,920
	Erkek	3,43	0,83		
Baba Davranışı Yönlendirme	Kadın	2,49	0,67	1,304	0,193
	Erkek	2,61	0,74		
Baba Psikolojik Kontrol	Kadın	2,05	0,96	0,763	0,446
	Erkek	2,14	0,85		
Baba Özerkliği Destekleme	Kadın	3,51	0,70	1,311	0,191
	Erkek	3,39	0,69		

Cinsiyete göre algılanan ebeveyn tutumu ilişkisi incelendiğinde Anne Davranışı Yönlendirme ve Baba Tepkisellik alt boyutları ile cinsiyet arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Buna göre kadınların erkeklere göre Anne Davranışı Yönlendirme ve Baba Tepkisellik algıları daha yüksektir.

Çizelge 4.16: Yaşa Göre Algılanan Ebeveyn Tutumu

		Ortalama	Std. Sapma	F	p
Anne Tepkisellik	25 yaş ve altı	4,20	0,60	0,930	0,447
	26-30	4,11	0,59		
	31-35	3,92	0,57		
	36-40	3,96	0,60		
	40-45	4,14	0,93		
Anne Davranış Beklentisi	25 yaş ve altı	3,37	0,72	0,615	0,652
	26-30	3,38	0,54		
	31-35	3,31	0,43		
	36-40	3,50	1,13		
	40-45	3,45	1,05		

Çizelge 4.16: (Devamı) Yaşa Göre Algılanan Ebeveyn Tutumu

		Ortalama	Std. Sapma	F	p
Anne Davranışı Yönlendirme	25 yaş ve altı	2,55	0,80	0,406	0,804
	26-30	2,62	0,83		
	31-35	2,57	0,67		
	36-40	2,51	0,60		
	40-45	2,50	0,59		
Anne Psikolojik Kontrol	25 yaş ve altı	2,13	0,57	0,594	0,667
	26-30	2,07	0,60		
	31-35	1,97	0,93		
	36-40	2,17	0,72		
	40-45	1,88	0,54		
Anne Özerkliği Destek	25 yaş ve altı	3,57	0,43	0,991	0,413
	26-30	3,55	1,13		
	31-35	3,50	1,05		
	36-40	3,39	0,80		
	40-45	3,51	0,83		
Baba Tepkisellik	25 yaş ve altı	3,54	0,67	0,354	0,841
	26-30	3,59	0,72		
	31-35	3,61	0,54		
	36-40	3,45	0,43		
	40-45	3,78	1,13		
Baba Davranış Beklentisi	25 yaş ve altı	3,45	0,72	0,386	0,818
	26-30	3,37	0,54		
	31-35	3,53	0,43		
	36-40	4,49	1,13		
	40-45	3,48	1,05		
Baba Davranışı Yönlendirme	25 yaş ve altı	2,52	0,80	0,998	0,409
	26-30	2,50	0,83		
	31-35	2,55	0,67		
	36-40	2,53	0,60		
	40-45	2,83	0,59		
Baba Psikolojik Kontrol	25 yaş ve altı	2,79	0,72	0,998	0,409
	26-30	2,10	0,54		
	31-35	2,04	0,43		
	36-40	1,92	1,13		
	40-45	2,11	1,05		
Baba Özerkliği Destekleme	25 yaş ve altı	3,46	0,80	0,323	0,862
	26-30	3,44	0,83		
	31-35	3,48	0,67		
	36-40	3,38	0,60		
	40-45	3,58	0,59		

Yaşa göre algılanan ebeveyn tutumu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Çizelge 4.17: Medeni Duruma Göre Algılanan Ebeveyn Tutumu

		Ortalama	Std. Sapma	t	p
Anne Tepkisellik	Bekar	4,06	0,83	0,186	0,853
	Evli	4,08	0,67		
Anne Davranış Beklentisi	Bekar	3,31	0,83	1,700	0,090
	Evli	3,45	0,67		
Anne Davranışı Yönlendirme	Bekar	2,50	0,60	1,346	0,180
	Evli	2,61	0,59		
Anne Psikolojik Kontrol	Bekar	2,05	0,83	0,252	0,801
	Evli	2,08	0,67		
Anne Özerkliği Destek	Bekar	3,61	0,60	2,240	0,026
	Evli	3,45	0,59		
Baba Tepkisellik	Bekar	3,41	0,57	1,742	0,083
	Evli	3,67	0,60		
Baba Davranış Beklentisi	Bekar	3,32	0,93	1,744	0,082
	Evli	3,51	0,72		
Baba Davranışı Yönlendirme	Bekar	2,42	0,54	2,168	0,031
	Evli	2,62	0,43		
Baba Psikolojik Kontrol	Bekar	2,20	1,13	1,414	0,159
	Evli	2,03	1,05		
Baba Özerkliği Destekleme	Bekar	3,42	0,80	0,480	0,632
	Evli	3,47	0,83		

Medeni duruma göre algılanan ebeveyn tutumu ilişkisi incelendiğinde Anne Özerkliği Destek ve Baba Davranışı Yönlendirme alt boyutları ile medeni durum arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($p<0,05$). Buna göre bekarların anne özerkliği algıları daha yüksekken, evli bireylerin baba davranış yönlendirme algıları daha yüksektir.

Çizelge 4.18: Eğitim Durumuna Göre Algılanan Ebeveyn Tutumu

		Ortalama	Std. Sapma	F	p
Anne Tepkisellik	Ortaokul	3,28	0,57	1,128	0,344
	Lise	3,97	0,60		
	Ön Lisans	3,95	0,93		
	Lisans	4,10	0,72		
	Lisansüstü	4,16	0,54		
Anne Davranış Beklentisi	Ortaokul	2,76	0,43	1,749	0,140
	Lise	3,25	1,13		
	Ön Lisans	3,48	1,05		
	Lisans	3,38	0,80		
	Lisansüstü	3,51	0,83		
Anne Davranışı Yönlendirme	Ortaokul	1,57	0,93	2,221	0,067
	Lise	2,57	0,72		
	Ön Lisans	2,56	0,57		
	Lisans	2,57	0,60		
	Lisansüstü	2,61	0,93		
Anne Psikolojik Kontrol	Ortaokul	1,57	0,72	0,371	0,829
	Lise	2,01	0,54		
	Ön Lisans	2,17	0,43		
	Lisans	2,06	1,13		
	Lisansüstü	2,09	1,05		
Anne Özerkliği Destek	Ortaokul	2,42	0,57	3,939	0,004
	Lise	3,49	0,60		
	Ön Lisans	3,52	0,93		
	Lisans	3,54	0,72		
	Lisansüstü	3,50	0,54		
Baba Tepkisellik	Ortaokul	3,61	0,43	1,156	0,331
	Lise	3,69	1,13		
	Ön Lisans	3,11	1,05		
	Lisans	3,61	0,57		
	Lisansüstü	3,66	0,60		

Çizelge 4.18: (Devamı) Eğitim Durumuna Göre Algılanan Ebeveyn Tutumu

		Ortalama	Std. Sapma	F	p
Baba Davranış Beklentisi	Ortaokul	2,33	0,93	2,216	0,068
	Lise	3,61	0,72		
	Ön Lisans	3,55	0,54		
	Lisans	3,38	0,43		
	Lisansüstü	3,56	0,57		
Baba Davranışı Yönlendirme	Ortaokul	2,04	0,60	2,609	0,036
	Lise	2,91	0,93		
	Ön Lisans	2,73	0,72		
	Lisans	2,46	0,54		
	Lisansüstü	2,61	0,57		
Baba Psikolojik Kontrol	Ortaokul	1,19	0,57	3,253	0,013
	Lise	2,31	0,60		
	Ön Lisans	2,60	0,93		
	Lisans	2,00	0,72		
	Lisansüstü	2,11	0,54		
Baba Özerkliği Destekleme	Ortaokul	3,19	0,43	1,059	0,378
	Lise	3,34	1,13		
	Ön Lisans	3,21	1,05		
	Lisans	3,49	0,80		
	Lisansüstü	3,50	0,83		

Eğitim durumuna göre algılanan ebeveyn tutumu ilişkisi incelendiğinde Anne Özerkliği Destek, Baba Davranışı Yönlendirme ve Baba Psikolojik Kontrol alt boyutları ile eğitim durumu arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($p<0,05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla Post Hoc testlerinden Tukey testi yapılmıştır. Test sonuçlarına göre ortaokul mezunu bireylerin anne özerkliği destek, baba davranışı yönlendirme ve baba psikolojik kontrol algıları diğerlerine göre daha düşüktür.

Çizelge 4.19: İlişki Süresine Göre Algılanan Ebeveyn Tutumu

		Ortalama	Std. Sapma	F	p
Anne Tepkisellik	6 ay - 1 yıl	4,17	0,93	0,704	0,621
	1 yıl 1 ay – 3 yıl	4,17	0,72		
	3 yıl 1 ay – 5 yıl	4,22	0,54		
	5 yıl 1 ay 7 yıl	3,99	0,93		
	7 yıl 1 ay ve 9 yıl	3,97	0,72		
	9 yıl 1 ay ve üzeri	4,01	0,54		
Anne Davranış Beklentisi	6 ay - 1 yıl	3,44	0,43	1,138	0,341
	1 yıl 1 ay – 3 yıl	3,26	1,13		
	3 yıl 1 ay – 5 yıl	3,47	1,05		
	5 yıl 1 ay 7 yıl	3,33	0,80		
	7 yıl 1 ay ve 9 yıl	3,35	0,83		
	9 yıl 1 ay ve üzeri	3,50	0,93		
Anne Davranışı Yönlendirme	6 ay - 1 yıl	2,58	0,72	0,441	0,820
	1 yıl 1 ay – 3 yıl	2,54	0,57		
	3 yıl 1 ay – 5 yıl	2,62	0,93		
	5 yıl 1 ay 7 yıl	2,51	0,72		
	7 yıl 1 ay ve 9 yıl	2,48	0,54		
	9 yıl 1 ay ve üzeri	2,63	0,43		
Anne Psikolojik Kontrol	6 ay - 1 yıl	2,01	1,13	0,504	0,773
	1 yıl 1 ay – 3 yıl	2,06	1,05		
	3 yıl 1 ay – 5 yıl	2,17	0,93		
	5 yıl 1 ay 7 yıl	1,92	0,72		
	7 yıl 1 ay ve 9 yıl	2,18	0,54		
	9 yıl 1 ay ve üzeri	2,10	0,43		
Anne Özerkliği Destek	6 ay - 1 yıl	3,67	1,13	2,167	0,058
	1 yıl 1 ay – 3 yıl	3,59	1,05		
	3 yıl 1 ay – 5 yıl	3,54	0,80		
	5 yıl 1 ay 7 yıl	3,53	0,83		
	7 yıl 1 ay ve 9 yıl	3,51	0,93		
	9 yıl 1 ay ve üzeri	3,36	0,72		

Çizelge 4.19: (Devamı) İlişki Süresine Göre Algılanan Ebeveyn Tutumu

		Ortalama	Std. Sapma	F	p
Baba Tepkisellik	6 ay - 1 yıl	3,84	0,57	1,220	0,300
	1 yıl 1 ay – 3 yıl	3,62	0,93		
	3 yıl 1 ay – 5 yıl	3,75	0,72		
	5 yıl 1 ay 7 yıl	3,27	0,54		
	7 yıl 1 ay ve 9 yıl	3,57	0,43		
	9 yıl 1 ay ve üzeri	3,52	1,13		
Baba Davranış Beklentisi	6 ay - 1 yıl	3,45	1,05	0,496	0,779
	1 yıl 1 ay – 3 yıl	3,40	0,80		
	3 yıl 1 ay – 5 yıl	3,36	0,83		
	5 yıl 1 ay 7 yıl	3,39	0,93		
	7 yıl 1 ay ve 9 yıl	3,37	0,72		
	9 yıl 1 ay ve üzeri	3,57	0,57		
Baba Davranışı Yönlendirme	6 ay - 1 yıl	2,76	0,60	1,964	0,075
	1 yıl 1 ay – 3 yıl	2,46	0,93		
	3 yıl 1 ay – 5 yıl	2,51	0,72		
	5 yıl 1 ay 7 yıl	2,34	0,54		
	7 yıl 1 ay ve 9 yıl	2,40	0,43		
	9 yıl 1 ay ve üzeri	2,72	1,13		
Baba Psikolojik Kontrol	6 ay - 1 yıl	2,22	1,05	0,599	0,701
	1 yıl 1 ay – 3 yıl	2,09	0,57		
	3 yıl 1 ay – 5 yıl	2,12	0,60		
	5 yıl 1 ay 7 yıl	2,03	0,93		
	7 yıl 1 ay ve 9 yıl	1,89	0,72		
	9 yıl 1 ay ve üzeri	2,17	0,54		
Baba Özerkliği Destekleme	6 ay - 1 yıl	3,71	0,43	1,975	0,083
	1 yıl 1 ay – 3 yıl	3,44	1,13		
	3 yıl 1 ay – 5 yıl	3,58	1,05		
	5 yıl 1 ay 7 yıl	3,26	0,57		
	7 yıl 1 ay ve 9 yıl	3,48	0,60		
	9 yıl 1 ay ve üzeri	3,37	0,93		

İlişki süresine göre algılanan ebeveyn tutumu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Çizelge 4.20: Ruh Sağlığı Alanında Profesyonel Bir Yardım Alma Durumuna Göre Algılanan Ebeveyn Tutumu

		Ortalama	Std. Sapma	t	p
Anne Tepkisellik	Evet	3,91	0,93	0,778	0,438
	Hayır	4,09	0,72		
Anne Davranış Beklentisi	Evet	3,70	0,54	1,863	0,064
	Hayır	3,38	0,43		
Anne Davranışı Yönlendirme	Evet	2,89	1,13	1,988	0,048
	Hayır	2,55	1,05		
Anne Psikolojik Kontrol	Evet	2,52	0,80	1,999	0,047
	Hayır	2,04	0,83		
Anne Özerkliği Destek	Evet	3,71	0,93	1,468	0,143
	Hayır	3,50	0,72		
Baba Tepkisellik	Evet	3,35	0,57	0,770	0,442
	Hayır	3,59	0,60		
Baba Davranış Beklentisi	Evet	3,37	0,93	0,322	0,748
	Hayır	3,44	0,72		
Baba Davranışı Yönlendirme	Evet	2,65	0,54	0,569	0,570
	Hayır	2,54	0,43		
Baba Psikolojik Kontrol	Evet	2,41	1,13	1,295	0,196
	Hayır	2,08	1,05		
Baba Özerkliği Destekleme	Evet	3,49	0,57	0,204	0,838
	Hayır	3,45	0,60		

Ruh sağlığı alanında profesyonel bir yardım alma durumuna göre algılanan ebeveyn tutumu ilişkisi incelendiğinde Anne Davranışı Yönlendirme ve Anne Psikolojik Kontrol alt boyutları ile ruh sağlığı alanında profesyonel bir yardım alma durumu arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($p<0,05$). Buna göre ruh sağlığı alanında profesyonel bir yardım alan kişilerin anne davranışı yönlendirme ve anne psikolojik kontrol algıları diğerlerine göre daha yüksektir.

4.4 Romantik İlişkilerdeki Yaşantılar ve Algılanan Ebeveyn Tutumu İlişkisi

Çizelge 4.21: Romantik İlişkilerdeki Yaşantılar ve Algılanan Ebeveyn Tutumu İlişkisi Pearson Korelasyon Testi

N=248		Anne Tepkisellik	Anne Davranış Beklentisi	Anne Davranış Yönlendirme	Anne Psikolojik Kontrol	Anne Özerkliği Destek	Baba Tepkisellik	Baba Davranış Beklentisi	Baba Davranış Yönlendirme	Baba Psikolojik Kontrol	Baba Özerkliği Destekleme	Kaçınmacı Bağlanma	Kaygılı Bağlanma
Anne Tepkisellik	r	1	,062	-,080	-,537 ^{***}	,588 ^{***}	,367 ^{***}	,085	,039	-,163 ^{**}	,280 ^{***}	-,118	-,221 ^{***}
	p		,328	,210	,000	,000	,000	,180	,546	,010	,000	,064	,000
Anne Davranış Beklentisi	r		1	,614 ^{***}	,476 ^{***}	,178 ^{***}	-,015	,338 ^{***}	,330 ^{***}	,226 ^{***}	-,035	,112	,167 ^{***}
	p			,000	,000	,005	,816	,000	,000	,000	,580	,078	,008
Anne Davranış Yönlendirme	r			1	,656 ^{***}	,062	-,128 [*]	,217 ^{***}	,380 ^{***}	,391 ^{***}	-,108	,216 ^{***}	,286 ^{***}
	p				,000	,329	,043	,001	,000	,000	,090	,001	,000
Anne Psikolojik Kontrol	r				1	-,256 ^{***}	-,224 ^{***}	,123	,215 ^{***}	,396 ^{***}	-,183 ^{***}	,183 ^{***}	,315 ^{***}
	p					,000	,000	,052	,001	,000	,004	,004	,000
Anne Özerkliği Destek	r					1	,182 ^{***}	,115	,049	-,035	,294 ^{***}	-,142 [*]	-,072
	p						,004	,072	,444	,584	,000	,025	,256
Baba Tepkisellik	r						1	,301 ^{***}	,173 ^{***}	-,363 ^{***}	,771 ^{***}	-,088	-,170 ^{***}
	p							,000	,006	,000	,000	,166	,007
Baba Davranış Beklentisi	r							1	,618 ^{***}	,433 ^{***}	,470 ^{***}	,020	,097
	p								,000	,000	,000	,753	,129
Baba Davranış Yönlendirme	r								1	,590 ^{***}	,297 ^{***}	,161 [*]	,195 ^{***}
	p									,000	,000	,011	,002
Baba Psikolojik Kontrol	r									1	-,135 [*]	,189 ^{***}	,366 ^{***}
	p										,033	,003	,000
Baba Özerkliği Destekleme	r										1	-,071	-,109
	p											,267	,087
Kaçınmacı Bağlanma	r											1	,553 ^{***}
	p												,000
Kaygılı Bağlanma	r												1
	p												

Romantik ilişkilerdeki yaşantılar ve algılanan ebeveyn tutumu ilişkisi Pearson Korelasyon testi ile incelenmiştir.

Kaçınmacı bağlanma algısı ile Anne Davranışı Yönlendirme, Anne Psikolojik Kontrol, Baba Psikolojik Kontrol algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde ilişki mevcutken ($p<0,05$); Anne Özerkliği Destek algısı arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönde ilişki mevcuttur ($p<0,05$).

Kaygılı bağlanma ile Anne Davranış Beklentisi, Anne Davranışı Yönlendirme, Anne Psikolojik Kontrol, Baba Davranışı Yönlendirme, Baba Psikolojik Kontrol algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde ilişki mevcutken ($p<0,05$); Anne Tepkisellik ve Baba Tepkisellik algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönde ilişki mevcuttur ($p<0,05$).

Araştırmada elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde, kişilerin romantik ilişki yaşantılarında anne baba tutumlarının önemli olduğu tespit edilmiştir. Bowlby'e göre bağlanma sadece çocukluk dönemi ile sınırlı olmayıp yaşam boyu sürmektedir. Bu süreçte bağlanmanın temel ihtiyacı ve ifade ediliş biçimi değişiklik gösterebilmektedir. Temelde anne ya da bakım veren kişiyle oluşturulan ilişki sonraki dönemlerde oluşturulan bağlanma için de örnek teşkil etmektedir (Burger, 2006). Yine 2016 yılında yapılan bir araştırmada; Hatırlanan ebeveyn ilgisinin yetişkin bağlanma biçimleri ve partnere bağlı benlik değerinin romantik ilişki üzerindeki etkisi incelenmiş olup araştırma sonucunda kaygılı bağlanma gerçekleştirmiş olan kişinin, yetersiz ebeveyn ilgisi görmüş olduğu ayrıca bireyde partner kaynaklı OKB belirtilerin de aynı durum sebebiyle görüldüğü tespit edilmiştir (Trak, 2016).

5. TARTIŞMA

Araştırma kapsamında bireyin maruz kaldığı anne-baba tutumuna göre annesine ya da bakım verenine karşı geliştirmiş olduğu bağlanma örüntüsünün, ileriki dönemde romantik ilişkisinde sergileyeceği bağlanma davranışı üzerinde etkisi olup olmadığını incelenmiştir.

Araştırmada eğitim durumuna göre kaçınmacı bağlanma algısı incelenmiş ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Bununla beraber kaygılı bağlanma ile eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki mevcuttur. Test sonuçlarına göre lisansüstü mezunu bireylerin kaygılı bağlanma algıları diğerlerine göre en düşük seviyedir. Bireylerin eğitim seviyesinin artmasıyla elde ettikleri edinimleri sayesinde, romantik ilişkilerinde kaçınmacı ya da kaygılı bağlanma gibi olumsuz bağlanma algılarının en düşük seviyede olduğu görülmüş olup bu durum eğitim seviyesi ile bağlanma çeşitleri arasında bir ilişki olabileceğini akla getirmiştir.

Cinsiyete göre algılanan ebeveyn tutumu ilişkisi incelendiğinde Anne Davranışı Yönlendirme ve Baba Tepkisellik alt boyutları ile cinsiyet arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Buna göre kadınların erkeklere göre Anne Davranışı Yönlendirme ve Baba Tepkisellik algıları daha yüksektir. Mevcut cinsiyet farklılığıyla sebebiyle kadınların algılama biçimlerinin yönlendirilme ve tepkisellik gibi alt boyut algılarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Kuzgun (1972) çalışmasında öğrenciler üzerinde Ana Baba Tutum Ölçeği ile yaptığı çalışmada kız öğrencilerin demokratik tutumlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Karlı (2019) öğrenciler üzerine yaptığı çalışmada ise benzer şekilde kız öğrencilerin demokratik tutumlarının daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Bağlanma tarzlarında sadece güvenli bağlanmanın cinsiyet doğrultusundan farklı olduğu bazı çalışmalar ile ortaya konmuştur. Ayrıca kadınlara kıyasla erkeklerin daha yüksek puan aldıkları belirlenmiştir (Erözkan, 2011; Karakuş, 2012; Şeleci, 2014). Erkeklere göre kadınların güvenli bağlanma puanlarının daha çok olduğu Ermiş (2019) ve Yazıcı (2019) tarafından gerçekleştirilen araştırmada saptanmıştır. Bunun yanı sıra korkulu

bağlanma seviyesinin kadınlarda yüksek olduğu ve saplantılı ve güvenli bağlanma seviyelerinin erkeklerde yüksek olduğu ise, Koçak ve Karasu (2016) tarafından belirlenmiştir. Yapılan bu araştırma tam manası ile bulgumuz ile örtüşmemekle beraber önemli derecede desteklemektedir. Cinsiyet değişkenleri bakımından bağlanma stillerinin anlamı farklılıkların bulunmadığı belirleyen araştırmalar da bulunmaktadır (Sümer, 2006; Yazıcıoğlu, 2011; Atik, 2013). Bağlanma stilleri ve cinsiyet arasında bulunan ilişki hakkında alanyazında farklı neticeler karşımıza çıkmaktadır.

Medeni duruma göre algılanan ebeveyn tutumu ilişkisi incelendiğinde Anne Özerkliği Destek ve Baba Davranışı Yönlendirme alt boyutları ile medeni durum arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Buna göre bekarların anne özerkliği algıları daha yüksekken, evli bireylerin baba davranış yönlendirme algıları daha yüksektir. Bu sebeple kişinin anne tarafından özerklik alanında destek görmesinin romantik alanda bir bağlanma oluşturulmasına dair dayatılan düşünceleri sönmüştür.

Eğitim durumuna göre algılanan ebeveyn tutumu ilişkisi incelendiğinde Anne Özerkliği Destek, Baba Davranışı Yönlendirme ve Baba Psikolojik Kontrol alt boyutları ile eğitim durumu arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Test sonuçlarına göre ortaokul mezunu bireylerin anne özerkliği destek, baba davranışı yönlendirme ve baba psikolojik kontrol algıları diğerlerine göre daha düşüktür.

Ruh sağlığı alanında profesyonel bir yardım alma durumuna göre algılanan ebeveyn tutumu ilişkisi incelendiğinde Anne Davranışı Yönlendirme ve Anne Psikolojik Kontrol alt boyutları ile ruh sağlığı alanında profesyonel bir yardım alma durumu arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Buna göre ruh sağlığı alanında profesyonel bir yardım alan kişilerin anne davranışı yönlendirme ve anne psikolojik kontrol algıları diğerlerine göre daha yüksektir. Bireylerin ruhsal alandaki sağlıklarının anne tarafından algıladıkları davranış örüntülerinden daha çok etkilendiği, bu duruma temel bakım verenin anne olması ve kişinin anne rahmine düşmesiyle birlikte annenin her türlü sürecinden etkilenilmesinin sebebiyet verdiği düşünülmektedir. Kaçar (2021) çalışması sonucunda katılımcının psikiyatrik destek alma durumu çerçevesinde kayıtsız bağlanma, saplantılı bağlanma, korkulu bağlanma ve güvenli bağlanma alt boyut puanlarında bir farklılığın olmadığı belirlenmiştir. Esasında psikiyatrik destek almayla saplantılı bağlanma, korkulu bağlanma ve kayıtsız

bağlanma alt boyutları arasında çalışma neticesinden anlamlı bir farklılığın bulunması beklenmiştir fakat beklenen sonuç saptanamamıştır.

Kaçınmacı bağlanma algısı ile Anne Davranışı Yönlendirme, Anne Psikolojik Kontrol, Baba Psikolojik Kontrol algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde ilişki mevcutken; Anne Özerkliği Destek algısı arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönde ilişki mevcuttur. Öteki bağlanma çeşitlerindeki kişilere kıyasla kaçınan türde bağlanan kişiler partnerlerine en az güven duyan kişilerdir. Aynı zamanda bu kişiler romantik ilişkiler hususunda olumsuz beklenti ve inançlara sahiptirler. Ayrıca partnerlerine karşı mesafeli ve soğuk olmaları söz konusudur (Bartholomew, 1991; Büyükaşahin, 2006). Kendilerine bağlanılmış olma hissinden ve yakın ilişkilerden hoşnut olmazlar. Duygusal yatırımları oldukça sınırlı oranda yaptıkları görülmektedir. Eşlerinden stres altında olmaları durumundan uzak kalmayı tercih etmektedirler. Eşlerinin stres altında olma durumunda ise onları yalnız bırakma davranışı sergilerler. Bunun yanı sıra olumsuz hisler ile karşı karşıya kalmaları durumunda önemsememe, inkâr etme, bastırma ve umursamama davranışları işe gerçeği görmemem davranışı gösterilmektedir. Sıkıcı ve gereksiz oldukları gerekçesi ile sosyal ilişkilerden kaçınmaktadırlar. Bu şekilde ayakları yere basan, güçlü ve kimseye gereksinimleri olmayan kişiler oldukları imajını yaratmaya çabalarlar (Gündoğan, 2015). Aynı zamanda kaçınmacı bağlanma stili bulunan kişiler daha az beraber zaman, ilgi ve kendini açma istekleri bulunmaktadır (Kong, Kang, Oh ve Kim, 2017)

Kaygılı bağlanma ile Anne Davranış Beklentisi, Anne Davranışı Yönlendirme, Anne Psikolojik Kontrol, Baba Davranışı Yönlendirme, Baba Psikolojik Kontrol algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde ilişki mevcutken; Anne Tepkisellik ve Baba Tepkisellik algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönde ilişki mevcuttur. Shaver vd. (2005), kaygılı bağlanma stili bulunan bireylerde daha çok değersizlik algısının olması sebebi ile romantik ilişkilerinde partnerlerinin onlar belirtmeden taleplerini anlamalarının gerektiğini düşünmektedir. Aynı zamanda her hususta aynı fikirlere sahip olmalarının gerekli olduğunu, erkek ve kadının asla birbirlerini tam manasıyla anlayamayacaklarını ve maddi manevi her şeyin paylaşılmasının gerekli olduğu varsaymaktadır. Kaygılı reddedici partnerler, terk etme korkusu yaşamaktadır. Bu korkuyu yaşamalarında ise onları sevgililerinin yeteri kadar sevmediklerine inanmaları etkili olmaktadır. Dolayısıyla çok fazla

partnerlerinin üzerinde düşerek onları bıktırma eğiliminde bulunmaktadırlar (Collins, 1996). Kaygılı-kaçınan yetişkinlerin ilişkilerinin stresli olan dönemlerinde kendileri ile alakalı sevinebilirlik değerlendirmesinde bulunarak depresif durumlar oluşturduğu Scott ve Cordova (2002) tarafından yapılan araştırmada görülmüştür. Kaçınan bağlanma gösteren kişilerin kendileri hakkında yalnızlık ve mükemmeliyetçilik benzeri hususlarda depresif belirtiler gösterdiği ise, Mikulincer ve Shaver (2007) tarafından yapılan araştırmada ortaya konulmuştur. Romantik ilişkilerde bağlanma stilleri Pielage, Luteijn ve Arrindell (2005) tarafından ele alınmıştır. Bu değerlendirme neticesinde güvenli bağlanan çiftlerde depresif ilişkilerin negatif yönde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca güvensiz bağlananlarda ise pozitif bir ilişkinin bulunduğu saptanmıştır. Depresyonla kaçınmacı bağlanma arasında Elli (2010) tarafından gerçekleştirilen araştırmada bir ilişki belirlenmiştir. Benzer neticelere Taycan ve Kuruoğlu, (2014) da araştırmalarında ulaşmıştır. Bu çerçevede güvensiz bağlanan bireylerde depresif eğilimlerin olduğunu görülmüştür. Aynı zamanda güvenli bağlanma gerçekleştiren çiftlere göre güvensiz bağlanan bireylerde daha az güven duygusunun bulunduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmalarda sağlanan neticeler ile araştırma neticeleri arasında benzerliğin bulunması söz konusudur.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada bireyin maruz kaldığı anne-baba tutumuna göre annesine ya da bakım verenine karşı geliştirmiş olduğu bağlanma örüntüsünün, ileriki dönemde romantik ilişkisinde sergileyeceği bağlanma davranışı üzerinde etkisi olup olmadığını incelenmiştir.

Katılımcıların %51,6'sı kadın ve %48,4'ü erkektir. %19'u 25 yaşında, %39,5'i 26-30 yaş aralığında ve %18,1'i 36-40 yaş arasındadır. %35,9'u bekar ve %64,1'i evlidir. %61,3'ü lisans ve %21'i lisansüstü mezundur. Katılımcıların önemli kısmının lisans ve üzeri eğitim düzeyine sahip olduğu görölmektedir.

Katılımcıların %25,8'i 9 yıl 1 ay ve üzeri ilişkiye sahiptir. Bununla beraber araştırmaya dahil edilen örneklem grubunun ilişki sürelerinin dağılımı birbirine yakındır. %94,8'i ruh sağlığı alanında profesyonel bir yardım almamışken, %5,2'si almıştır.

Eğitim durumuna göre kaçınmacı bağlanma algısı incelenmiş ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Bununla beraber kaygılı bağlanma ile eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki mevcuttur. Test sonuçlarına göre lisansüstü mezunu bireylerin kaygılı bağlanma algıları diğerlerine göre en düşük seviyedir.

Cinsiyete göre algılanan ebeveyn tutumu ilişkisi incelendiğinde Anne Davranışı Yönlendirme ve Baba Tepkisellik alt boyutları ile cinsiyet arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Buna göre kadınların erkeklere göre Anne Davranışı Yönlendirme ve Baba Tepkisellik algıları daha yüksektir.

Medeni duruma göre algılanan ebeveyn tutumu ilişkisi incelendiğinde Anne Özerkliği Destek ve Baba Davranışı Yönlendirme alt boyutları ile medeni durum arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Buna göre bekarların anne özerkliği algıları daha yüksekken, evli bireylerin baba davranış yönlendirme algıları daha yüksektir.

Eğitim durumuna göre algılanan ebeveyn tutumu ilişkisi incelendiğinde Anne Özerkliği Destek, Baba Davranışı Yönlendirme ve Baba Psikolojik Kontrol alt

boyutları ile eğitim durumu arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Test sonuçlarına göre ortaokul mezunu bireylerin anne özerkliği destek, baba davranışı yönlendirme ve baba psikolojik kontrol algıları diğerlerine göre daha düşüktür.

Ruh sağlığı alanında profesyonel bir yardım alma durumuna göre algılanan ebeveyn tutumu ilişkisi incelendiğinde Anne Davranışı Yönlendirme ve Anne Psikolojik Kontrol alt boyutları ile ruh sağlığı alanında profesyonel bir yardım alma durumu arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Buna göre ruh sağlığı alanında profesyonel bir yardım alan kişilerin anne davranışı yönlendirme ve anne psikolojik kontrol algıları diğerlerine göre daha yüksektir.

Kaçınmacı bağlanma algısı ile Anne Davranışı Yönlendirme, Anne Psikolojik Kontrol, Baba Psikolojik Kontrol algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde ilişki mevcutken; Anne Özerkliği Destek algısı arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönde ilişki mevcuttur.

Kaygılı bağlanma ile Anne Davranış Beklentisi, Anne Davranışı Yönlendirme, Anne Psikolojik Kontrol, Baba Davranışı Yönlendirme, Baba Psikolojik Kontrol algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde ilişki mevcutken; Anne Tepkisellik ve Baba Tepkisellik algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönde ilişki mevcuttur.

6.1 Kısıtlılıklar ve Öneriler

Örneklem grubumuzun yalnızca İstanbul ilini içermesi, katılımcı sayısı ve sosyodemografik özellikler bakımından sınırlı bir grubu içermesi, verilerin çevrim içi platformda toplanması çalışmamızın kısıtlılıklarını oluşturmaktadır.

İleride yürütülecek çalışmaların farklı illerden ve sayıca yüksek katılımcılarla yapılması, daha çeşitli sosyodemografik özelliklere sahip bireyleri içermesi ile mevcut çalışmanın genişletilebileceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Ainsworth, M. D. S.** (1989). Attachments Beyond Infancy. *American Psychologist*, 44, (4), 709-716.
- Akça, R. P.** (2012). Ana- Babaların Çocuk Yetiştirmede Aşırı Koruyucu Olmaları. *Akademik Bakış Dergisi*, 2-3.
- Axandler, R., Feeney, J., Hohaus, L., - Noller, P.** (2001). Attachment Styles and Coping Resources as Predictors of Coping Strategies in the Transition to Parenthood. *Personal Relationships*, 8, 137-152.
- Atik, E. L.** (2013). 'Liseli Ergenlerde Bağlanma Stilleri ve Psikolojik Sağlık Düzeyleri Arasındaki İlişkide Öz-Yansıtma ve İçgörünün Rolü', Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Bilim Üniversitesi, İstanbul.
- Atkinson, R. L., Atkinson, R. C., Hilgard, E. R.** (1995). *Psikolojiye Giriş*, çev. Kemal Atakay, Mustafa Atakay, Aysun Yavuz, Sosyal Yayınları, c. I, İstanbul, 99-101.
- Aydoğdu, F. ve Dilekmen, M.** (2016). Ebeveyn Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 570-571.
- Ayoub, C. C., Fischer, Kurt. W., O' Conner, E. E.** (2003). Analyzing Development of Working Models for Disrupted Attachments: The Case of Hidden Family Violence. *Attachment ve Human Development*, 5, (2), 97-119.
- Bartholomew, K. - Horowitz, L. M.** (1991). Attachment Styles Among Young Adults: A Test of a Four-Category Model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61, 226-244.
- Bartholomew, K., ve Horowitz, L. M.** (1991). Attachment styles among young adults: a test of a four- category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(2), 226-244.
- Baumrind, D.** (1980). New Directions in Socialization Research, *American Psychologist*, 35, 639-652.
- Baumrind, D.** (1991). The Influence Of Parenting Style On Adolescent Competence And Substance Abuse. *Journal of Early adolescence*, 11, 56-94.
- Benes, F. M.** (2004). Images in Psychiatry. *The American Journal of Psychiatry*, 161, 1967.
- Bowlby, J.** (1969). *Attachment and Loss: Vol. I. Attachment*. New York: <http://www.openaccess.nl>
- Bowlby, J.** (1973). *Attachment and Loss: Vol. II. Separation*. <http://www.openaccess.nl>
- Bowlby, J.** (1980). *Attachment and Loss: Vol. III. Loss*. <http://www.openaccess.nl>

- Bowlby, J.** (2012). *Bağlanma. TV Soylu* (çev.), İstanbul: Pinhan Yayıncılık (Orijinal Baskı Tarihi 1969), 74.
- Burger, J. M.** (2006). *Kişilik*. Kaknüs Yayınları.
- Büyükşahin, A.** (2006). “*Yakın İlişkilerde Bağlanım: Yatırım Modelinin Bağlanma Biçimleri ve Bazı İlişkisel Değişkenler Yönünden İncelenmesi*” (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Cloutier, R.** (1982). *Ergenlik Psikolojisinde Kuramlar*. (Ç. Onur, Dü.) <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/491/5805.pdf>.
- Collins, N. L.** (1996). Working models of attachment: Implications for explanation, emotion and behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71(4), 810-832.
- Çiftçi, D.** (2010). “*Kişinin ebeveyn ilişki algısı ile yetişkinlik bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*” (Yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Darwin C.** (1910). *The expression of emotion in man and animals*, Appleton, New York.
- Demir, E. K. ve Şendil, G.** (2008). Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ). *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(21), 15-25.
- Demirli, C. ve Kendir, M.** (2016). Evlilik Doyumu Üzerinde Anne Baba Tutumunun Etkisinin İncelenmesi. *Education Sciences*, 11(3), 96-113.
- Elli, Ü. E.** (2010). “*Yetişkinlerde Bağlanma Stilleri, Mizaç Ve Karakter Özellikleri İle Depresyon İlişkisi*”. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ermış, B. S.** (2019). *Lise Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri, Aile Yaşam Doyumları ve Duygusal Özerklik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Erözkan, A.** (2011). 'Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ve Karar Stratejileri', *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (3), 60-74.
- Gardiner, H. W., Mutter, J. D., - Kosmitzki, C.** (1997). *Lives Across Cultures: Cross-Cultural Human Development*, ed. Sean W. Wakely-Corolyn Merrill-Amy Goldmacher, United States of America, 101-117.
- Goulet, C., Bell, L., St - Cry Tribble, D., Paul, D., - Lang, A.** (1998). A Concept Analysis of Parent-Infant Attachment. *Journal of Advanced Nursing*, 28(5), 1071-1081.
- Gündoğan, M.** (2015). “*Eşlerin Bağlanma Tarzları ile Çift Uyum Düzeyi Arasındaki İlişkinin Araştırılması*” (Yüksek Lisans Tezi). Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir, Türkiye.
- Hazan, C. - Shaver, P. R.** (1987). Romantic Love Conceptualized as an Attachment Process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52, 511-524.
- İnanç, B. Y. ve Yerlikaya, E. E.** (2017). *Kişilik kuramları. Pegem Atf İndeksi*, 1-339.

- Kaçar, S.** (2021). “Yetişkin Bireylerde Benlik Saygısı, Boyun Eğici Davranış ve Karakter Özelliklerinin Bağlanma Stillerine Göre İncelenmesi”. T.C. İstanbul Gedik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.
- Karakuş, Ö.** (2012). 'Ergenlerde Bağlanma Stilleri ve Yalnızlık Arasındaki İlişki', *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 23 (2), 33-46.
- Karlı, N.** (2019). “Lise Öğrencilerinin Anne Baba Tutumları İle Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kaya, M.** (1997). Ailede Anne Baba Tutumlarının Çocuğun Kişilik ve Benlik Gelişimindeki Rolü. *Dergi Park*, 201.
- Kesebir, S., Kavzoğlu, S. Ö., ve Üstündağ, M. F.** (2011). Bağlanma ve psikopatoloji. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(2), 321-342.
- Keskin, G. ve Çam, O.** (2008). Ergenlerin ruhsal durumları ve anne baba tutumları ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi/Relationship between mental health, parental attitude and attachment style in adolescence. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 9(3), 139.
- Koçak, R., ve Karasu, H.** (2016). 'Ergenlerde Özerkliğin Yordayıcısı Olarak Bağlanma Stilleri ve Proaktif Kişilik Yapılarının İncelenmesi', *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 6 (1), 195-236.
- Kong, S. S., Kang, D. R., Oh, M. J., ve Kim, N. H.** (2017). Attachment insecurity as a mediator of the relationship between childhood trauma and adult dissociation. *Journal of Trauma ve Dissociation*, 1-18.
- Kozłowska, K. - Hanney, L.** (2002). The Network Perspective: An Integration of Attachment and Family Systems Theories. *Family Process*, 41, 285- 312.
- Kuzgun, Y.** (1972). “Ana-Baba Tutumlarının Bireyin Kendini Gerçekleştirme Düzeyine Etkisi”. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Lewis, M., Feiring, C., - Rosenthal, S.** (2000). Attachment Over Time. *Child Development*, 71(3), 707-720
- Lobitz, W.C.; Johnson, S.M.** (1975) Parental Manipulation of the Behavior of Normal and Deviant Children, *Child Development*, 46, 719-726.
- Maccoby, E. E., ve Martin, J. A.** (1983). *Socialization in the Context of Family: Parent Child Interaction*. New York: Willey.
- Mikulincer, M. ve Shaver, P. R.** (2007). Boosting attachment security to promote mental health, prosocial values, and inter-group tolerance. *Psychological Inquiry*, 18, 139-156.
- Morsünbül, Ü., ve Çok, F.** (2011). Bağlanma ve ilişkili değişkenler. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(3), 553-570.
- Murdock, N. L.** (2012). *Psikolojik Danışma ve Psikoterapi Yaklaşımları Olgu Sunumu Yaklaşımlarıyla*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Murstein Bernard I.** (1976). *Who will marry whom?*, Springer, New York.
- Öz, G.** (2017). *Anne Baba Tutumları*. Dock Player, 1.

- Pickover, S.** (2002). Breaking the Cycle: A Clinical Example of Disrupting an Insecure Attachment System. *Journal of Mental Health Counselling*, 24, 358-366.
- Pielage, S., Luteijn, F. ve Arrindell, W.** (2005). Adult attachment, intimacy and psychological distress in a clinical and community sample. *Clinical Psychology ve Psychotherapy*, 12(6), 455-464.
- Pines A.** (2010). *Aşık Olmak: Sevgililerimizi Neye Göre Seçeriz?*, İletişim Yayıncılık, İstanbul.
- Scott, R. ve Cordova, J.** (2002). The influence of adult attachment styles on the association between marital adjustment and depressive symptoms. *Journal Of Family Psychology*, 16(2), 199-208.
- Sharf, R.** (2014). *Psikoterapi ve Psikolojik Danışma Kuramları Kavramlar ve Örnek Olaylar*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Shaver, P. R., Schachner, D. A., ve Mikulincer, M.** (2005). Attachment style, excessive reassurance seeking, relationship processes, and depression. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 31(3), 343-359.
- Soysal, A. Ş., Bodur, Ş., İşeri, E., ve Şenol, S.** (2005). Bebeklik dönemindeki bağlanma sürecine genel bir bakış. *Klinik Psikiyatri*, 8(2), 88-99.
- Steinberg, L.** (2007). Risk Taking in Adolescence: New Perspectives From Brain and Behavioral Science. *Current Directions in Psychological Science*, 15(2), 55- 59.
- Sümer, M.** (2006). *'Yetişkinlerin Bağlanma Stillerinin Duygusal Zeka, İlişkiye Bağlılık, İlişkide Algılanan Tatmin ve Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi'*, Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Sümer, N. Gündoğdu Aktürk, E., ve Helvacı, E.** (2010). Anne-baba tutum ve davranışlarının psikolojik etkileri: Türkiye’de yapılan çalışmalara toplu bakış. *Türk Psikoloji Yazıları*, 13(25), 42-59.
- Svanberg, O. G.** (1998). Attachment, Resilience and Prevention. *Journal of Mental Health*, 7(6), 543-578.
- Şanlı, D. ve Öztürk, C.** (2015). Anne babaların çocuk yetiştirme tutumları ve tutumlar üzerine kültürün etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 8(4), 240-246.
- Şeleci, Z.** (2014). *'Evli Bireylerde Bağlanma Stilleri ile Boyun Eğici Davranışlar Arasındaki İlişkinin İncelenmesi'*, Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Taycan E. S., Kuruoğlu Ç. T.** (2014). Evlilik uyumu ile bağlanma stilleri ve mizaç ve karakter özellikleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 25(1), 9-18.
- Towe – Goodman, N. R., ve Teti, D. M.** (2008). Power Assertive Discipline, Maternal Emotion Alin Volve Ment and Child Adjust Ment. *Journal of Family Psychology*, 22, 648–651.

- Trak, E.** (2016). “*Hatırlanan ebeveyn ilgisi, yetişkin bağlanma biçimleri ve partnere bağlı benlik değerinin romantik ilişki ve partner temalı obsesif kompulsif bozukluk semptomları ile ilişkisi*”. (Yüksek lisans tezi) Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Vincent L.** (2012). *Neden Aşık Oluyoruz?*, Aylak Kitap, İstanbul.
- Weber, D. A.** (2003). A Comparison of Individual Psychology and Attachment Theory. *Journal of Individual Psychology*, 59, (3), 246-262.
- West, M. - George, C.** (2002). Attachment and Dysthymia: The Contributions of Preoccupied Attachment and Agency of Self to Depression in Women. *Attachment ve Human Development*, 4, (3), 278-293.
- Winch, R. F.** (1958). *Mate-selection; a study of complementary needs*. Harper.
- Yazıcı, A.** (2019). '*Ergenlerde Duygusal Özerklik, Eylemlilik ve Arkadaşa Bağlanma Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*', Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Yazıcıoğlu, G.** (2011). '*Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ve Stresle Başa Çıkma Stratejileri Arasındaki İlişki: ODTÜ Örneği*', Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Yılmaz, A.** (1999). Çocuk Yetistirme Tutumları: Kuramsal Yaklaşımlar ve Görgül Çalışmalar, *Türk Psikoloji Yazıları*: 1(3), 99- 118, Ankara.
- Yılmaz, A.** (2000). Anne-Baba Tutum Ölçeği'nin Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı*, 7, 160-172.
- Young Jeffrey E. ve Klosko Janet S.** (2016). *Hayatı Yeniden Keşfedin*, Psikonet Yayınları, İstanbul.
- Young Jeffrey E., Eskhol Rafaeli, Bernstein David P.,** (2016). *Şema Terapi*, Psikonet Yayınları, İstanbul,
- Ziegenhain, U., Jacobsen, T.** (1999). Assessing Children's Representational Attachment Models: Links to Mother-Child Attachment Quality in Infancy and Childhood. *The Journal of Genetic Psychology*, 160(1), 22-30.
- Ziv A.** (1993). *Psychology: The science of understanding human beings*, Am Oved, Tel Aviv.

Ek – 2: Anket Formu

ANNEM VE BEN ÖLÇEĞİ

Bu bölümde annenizin size karşı davranışlarını ifade eden cümlelerden oluşan 22 maddelik bir ölçek bulunmaktadır. Sizden istenen her ifadeyi hangi sıklıkla yaşadığınızı belirtmenizdir. Bunun için “hiçbir zaman”, “çok nadir”, “bazen”, “çoğu zaman”, “ her zaman” seçeneklerinin bulunduğu beş basamaklı bir ölçek verilmiştir.

Sizin o ifade ile ilgili yaşıntınız, hangi seçeneğe daha uygunsanız yandaki kutuyu (X) işareti ile işaretleyin.

		Hiçbir zaman	Çok nadir	Bazen	Çoğu zaman	Her zaman
1)	Anneme onunla ilgili rahatsızlıklarımı paylaşır ve rahatlarım					
2)	Annemin evin içinde ve dışında nasıl davranmam gerektiğine ilişkin kesin beklentileri vardır					
3)	Annem evin dışında nasıl davrandığıma ilişkin sorular sorar					
4)	Annem bazı şeyler hakkında düşünce ve duygularımı değiştirmeye çalışır					
5)	Annem bir problemim olduğunda benim görüşlerimi dinler					
6)	Annem bana baktığında tebessüm eder					
7)	Annem benden belirli davranışlarda bulunmamı ister					
8)	Annem bana koyduğu kuralları hatırlatır					
9)	Annem ne zaman bir şey söylemeye kalksam konuyu değiştirir					
10)	Annem bazı şeyleri benim bakış açımdan görmeye çalışır					
11)	Annem benim moralim bozuk olduğunda beni rahatlatmaya çalışır					
12)	Annem çocukların her istediklerini yapamayacaklarına inanır					
13)	Annem durgun davranıp davranmadığımı gözler					
14)	Annem sürekli bana karışır					

15)	Annem mümkün olduğunca ne yapmam gerektiği konusundaki seçimlerime izin verir					
16)	Annem üzüntülü olduğumda beni neşelendirir					
17)	Annem ev içindeki ve dışındaki kuralları takip etmeyi öğrenmemi ister					
18)	Annem komşular, öğretmenlerim ve arkadaşlarımla ana babaları ile benim davranışlarım hakkında konuşur					
19)	Annem ailedeki diğer kişilerin problemlerinden dolayı beni suçlar					
20)	Annem bazı şeylerde benim karar almama izin verir					
21)	Annem bana yeterince ilgi ve şefkat gösterir					
22)	Annem ana-babaların çocuklara kurallar koymasının doğru olduğuna inanır					
23)	Annem arkadaşlarımla kim olduğumu ve nerelerde vakit geçirdiğimi bilmek için gayret gösterir					
24)	Annem beni eleştirirken geçmiş hatalarımı ortaya koyar					
25)	Annem işleri kendi yolunda götürmede ısrarcıdır					
26)	Annem bana sevgisini göstermenin doğru olduğuna inanır					
27)	Annem istediğim her şeyi yapmada beni özgür kılar					
28)	Annem istediği gibi davransam da davranmasam da pek ilgi göstermez					
29)	Annem onun istediği gibi davranmadığımda bana arkadaşça (sıcak) davranmaz					
30)	Annem gereksinimlerime duyarlı değildir					
31)	Annem benimle bir şeyler yapmaktan hoşlanır					
32)	Annemin benden makul beklentileri vardır					
33)	Annem ev içi ve dışında nasıl davranılması gerektiğinin farkında değildir					
34)	Annem ben onu hayal kırıklığına uğrattığımda bana					

	bakmaktan kaçınır						
35)	Annem hayatta çizeceğim yolda bana yardımcı olur						

(YIYE-II)

Aşağıdaki maddeler romantik ilişkilerinizde hissettiğiniz duygularla ilgilidir. Bu araştırmada sizin ilişkinizde yalnızca şu anda değil, genel olarak neler olduğuyla ya da neler yaşadığınızla ilgilenmekteyiz. Maddelerde sözü geçen "birlikte olduğum kişi" ifadesi ile romantik ilişkide bulunduğunuz kişi kastedilmektedir. Eğer halihazırda bir romantik ilişki içerisinde değilseniz, aşağıdaki maddeleri bir ilişki içinde olduğunuzu varsayarak cevaplandırınız. Her bir maddenin ilişkilerinizdeki duygu ve düşüncelerinizi ne oranda yansıttığını karşılardaki 7 aralıklı ölçek üzerinde, ilgili rakam üzerine çarpı (X) koyarak gösteriniz.

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7
Hiç Kararsızım/ Tamamen
katılmıyorum fikrim yok katılıyorum

1. Birlikte olduğum kişinin sevgisini kaybetmekten korkarım.	1	2	3	4	5	6	7
2. Gerçekte ne hissettiğimi birlikte olduğum kişiye göstermemeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5	6	7
3. Sıklıkla, birlikte olduğum kişinin artık benimle olmak istemeyeceği korkusuna kapılırım.	1	2	3	4	5	6	7
4. Özel duygu ve düşüncelerimi birlikte olduğum kişiyle paylaşmak konusunda kendimi rahat hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
5. Sıklıkla, birlikte olduğum kişinin beni gerçekten sevmediği kaygısına kapılırım.	1	2	3	4	5	6	7
6. Romantik ilişkide olduğum kişilere güvenip inanmak konusunda kendimi rahat bırakmakta zorlanırım.	1	2	3	4	5	6	7
7. Romantik ilişkide olduğum kişilerin beni, benim onları önemseyemediğim kadar önemsemeyeceklerinden endişe duyarım.	1	2	3	4	5	6	7
8. Romantik ilişkide olduğum kişilere yakın olma konusunda çok rahatımdır.	1	2	3	4	5	6	7
9. Sıklıkla, birlikte olduğum kişinin bana duyduğu hislerin benim ona duyduğum hisler kadar güçlü olmasını isterim.	1	2	3	4	5	6	7
10. Romantik ilişkide olduğum kişilere açılma konusunda kendimi rahat hissetmem.	1	2	3	4	5	6	7
11. İlişkilerimi kafama çok takarım.	1	2	3	4	5	6	7
12. Romantik ilişkide olduğum kişilere fazla yakın olmamayı tercih ederim.	1	2	3	4	5	6	7
13. Benden uzakta olduğunda, birlikte olduğum kişinin başka birine ilgi duyabileceği korkusuna kapılırım.	1	2	3	4	5	6	7

14. Romantik ilişkide olduğum kişi benimle çok yakın olmak istediğinde rahatsızlık duyarım.	1	2	3	4	5	6	7
15. Romantik ilişkide olduğum kişilere duygularımı gösterdiğimde, onların benim için aynı şeyleri hissetmeyeceğinden korkarım.	1	2	3	4	5	6	7
16. Birlikte olduğum kişiyle kolayca yakınlaşabilirim.	1	2	3	4	5	6	7
17. Birlikte olduğum kişinin beni terk edeceğinden pek endişe duymam.	1	2	3	4	5	6	7
18. Birlikte olduğum kişiyle yakınlaşmak bana zor gelmez.	1	2	3	4	5	6	7
19. Romantik ilişkide olduğum kişi kendimden şüphe etmeme neden olur.	1	2	3	4	5	6	7
20. Genellikle, birlikte olduğum kişiyle sorunlarımı ve kaygılarımı tartışırım.	1	2	3	4	5	6	7
21. Terk edilmekten pek korkmam.	1	2	3	4	5	6	7
22. Zor zamanlarımda, romantik ilişkide olduğum kişiden yardım istemek bana iyi gelir.	1	2	3	4	5	6	7
23. Birlikte olduğum kişinin, bana benim istediğim kadar yakınlaşmak istemediğini düşünürüm.	1	2	3	4	5	6	7
24. Birlikte olduğum kişiye hemen hemen her şeyi anlatırım.	1	2	3	4	5	6	7
25. Romantik ilişkide olduğum kişiler bazen bana olan duygularını sebepsiz yere değiştirirler.	1	2	3	4	5	6	7
26. Başımдан geçenleri birlikte olduğum kişiyle konuşurum.	1	2	3	4	5	6	7
27. Çok yakın olma arzumu bazen insanları korkutup uzaklaştırır.	1	2	3	4	5	6	7
28. Birlikte olduğum kişiler benimle çok yakınlaştığında gergin hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
29. Romantik ilişkide olduğum bir kişi beni yakından tanıdıkça, "gerçek ben"den hoşlanmayacağından korkarım.	1	2	3	4	5	6	7
30. Romantik ilişkide olduğum kişilere güvenip inanma konusunda rahatımdır.	1	2	3	4	5	6	7
31. Birlikte olduğum kişiden ihtiyaç duyduğum şefkat ve desteği görememek beni öfkelenendir.	1	2	3	4	5	6	7
32. Romantik ilişkide olduğum kişiye güvenip inanmak benim için kolaydır.	1	2	3	4	5	6	7

33. Başka insanlara denk olamamaktan endişe duyarım	1	2	3	4	5	6	7
34. Birlikte olduğum kişiye şefkat göstermek benim için kolaydır.	1	2	3	4	5	6	7
35. Birlikte olduğum kişi beni sadece kızgın olduğumda önemser.	1	2	3	4	5	6	7
36. Birlikte olduğum kişi beni ve ihtiyaçlarımı gerçekten anlar.	1	2	3	4	5	6	7

ÖZGEÇMİŞ

AD-SOYAD: Zişan ÜLKER

EĞİTİM DURUMU:

2019-2021 İstanbul Gedik Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans

2014-2018 İstanbul Medipol Üniversitesi Psikoloji Bölümü

2009-2013 Suadiye Hacı Mustafa Tarman Lisesi

MESLEKİ DENEYİM:

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Psikolog, 2020-Halen